

آواز

نشریه رادیو تلویزیون ملی افغانستان

شماره سوم سال ۱۳۸۹

→ سريزه

→ رویدادهای فرهنگی ...

→ د رادیو افغانستان تاریخچه

→ صوفی عشقري

→ استاد نصر الله حافظ د پښتو د شعر ...

→ سير سينماي افغانستان

→ تلفیق شعر با موسیقی

→ تياتر او ننداری

→ شناسایی کارمندان موفق

در برگهای این شماره

- سریزه ...
- رویداد های فرهنگی ...
- د رادیو افغانستان تاریخچه ...
- عشقری نام پر آوازه ...
- انیمیشن تلویزیونی ...
- استاد نصرالله حافظ ...
- سیر سینمای افغانستان ...
- الفت دیوه نثر ...
- تلفیق شعر با موسیقی ...
- لیلما احمدی ...
- شناسایی کارمندان موفق ...
- بشنو از لی چون ... (داستان کوتاه)
- تیاتر او ننداری ...
- دغر چنینه ...
- رنگ چیست ؟ ...
- د بنیسه بی کوی ...
- البوم هنری ، صفحه شعر و پلان نشراتی TV

بهرتالی

صاحب امتیاز : رادیو تلویزیون ملی افغانستان

مدیرمسوول : لمیه احمدزی

معاون: تاج محمد یاری حسیر

مسوول چاپ : بشیر احمد حکیمی ۰۷۷۵۹۵۸۷۷۳

گرافیک و دیزاین : عبدالولید حمیدی

کمپیوتر : فاطمه هاشمی

نشانی : وزیر محمد اکبر خان سرک ۱۳

ریاست عمومی رادیو تلویزیون ملی

تلفون : ۲۱۰۳۱۶۴

تیراژ : ۷۰۰

ایمیل ادرس: Awazrta@yahoo.com

آواز در ویرایش و کوتاه کردن نوشته ها آزاد است.

شرح پستی : توریالی تپش آواز خوان .

چاپ : مطبعه آزادی

خپلواکي يا د نيکمرغيو زيری

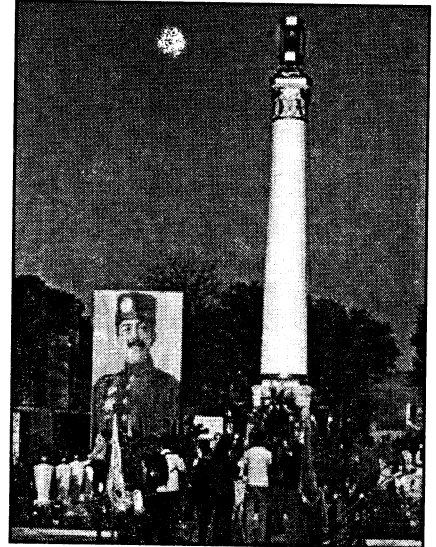
آزادی او خپلواکي دانسانانوطبيعی حق ، دسوکالی اوخوشحالی سترلامل گنل کيږي . له نن څخه يو نوی کاله وړاندی دافغانستان دخلکو زورراتل غازی امان الله خان تر ستر مشر تابه لاندی باتورو هیوادوالوپه مبارزو اوسربنندنوچي په هیوادکي دوخت بنکیلاک گروخواکونه تارومارکړل اوپه پای کي په ۱۲۹۸لمریز کال دزمري دمیاشتی ۲۸ نیټه یی دهیواد ملی خپلواکي تر لاسه کړه . دخپلواکي دا ویاړلی ورځ په ځانگړو مراسمو او غونډوسره هرکال دافغانستان په گوټ گوټ کي په شانداره توگه لمانځله کيږي .

دافغانستان ملی رادیوتلوویزیون دمشرتابه پلاوی اوکارکونکي دملی هویت په ساتنی او دخپلواکي د ورځي په ویاړ ځانگړي خپروني چمتواو خپري کړی دخپلواکي دشهیدانو پاک روح ته دعاوی ، دهغوپه څلوباندی دگلوگیدی ایښودل، دنامتو اوتاریخي شخصیتونو او داتلانود کړنوڅخه جوړی شوی ډرامی اوننداری، دآزادی په ویاړ فلمونه او همدارنگه دخپلواکي دلور دريځ په درناوی دشعر او شاعری غونډی ، دهنر مندانو کنسرتونه اوځیني نوری اړوندی په زړه پوری خپروني چمتواو خپري شوی .

دا باید په یاد ولرو چي زمور نيکونواو پلرونو خپلواکي دسراو دوینی په بیه لاس ته راوړي ده، نومورته بنایي چي ددغی ورځی قدر وکړو او هیڅ ډول خدمت اوسر بندنی څخه دهیواد په بیا رغاونی ، سوله او سمسورتیاکي ځانونه ونه سپموو ، اودغه ویاړدتل لپاره ژوندی او خلانده وساتو .

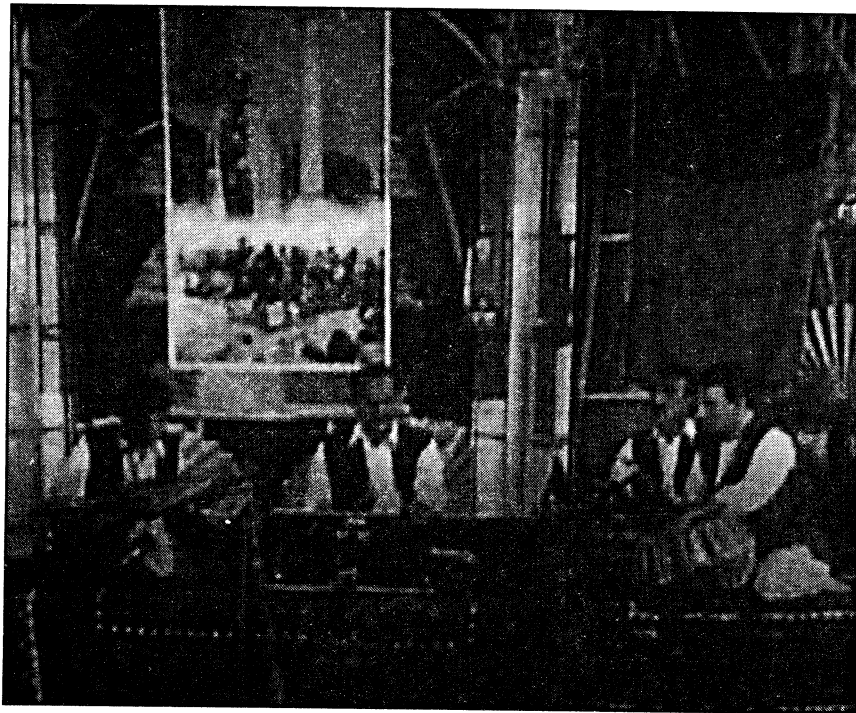
رویداد های فرهنگی

رادیویی تلویزیونی را پیرامون عظمت، غیرت و قهرمانی ملت با افتخار افغان که در راه به دست آوردن استقلال کشور جان های شان را فدا کردند، نام و کارنامه های شان با خط زرین ثبت تاریخ شد از امواج نشراتی يك بار دیگر به اطلاع رسانیده شد، لیاقت و زحمات دست اندرکاران برنامه ها قابل قدر است.

۲۸ اسد در تاریخ کشور ما یکی از روز های است که لحظه لحظه آن انباشته از فروغ افتخار و سر بلندیست. به این مناسبت به اهتمام رادیو تلویزیون ملی همایش بزرگ محفل شعر و موسیقی با جمع از شاعران، هنرمندان و شخصیت های سیاسی، ادبی و اجتماعی در سیژبهاری رادیو تلویزیون ملی برگزار گردید.

به همین منوال نشرات R.T.A برنامه های گوناگون فوق العاده

رویداد های فرهنگی

چندی قبل کانکور ادبی کودک به مناسبت بیست و هشتم اسد روز استرداد استقلال کشور از طریق رادیو تلویزیون ملی اعلان گردیده بود که تعداد زیادی از آثار قلمی کودکان بدین مناسبت مواصلت نموده که مورد ارزیابی قرار گرفت.

محترم زرین انخور رئیس عمومی رادیو تلویزیون ملی برنده مقام اول را بادادن جایزه و تقدیر نامه مورد تحسین قرار داد.

رویداد های فرهنگی

تاریخ دینمنان هغو ته زیان واروي.

د افغانستان په لسگونو او د خینو لرغونپوهانو په وینا په لکونو قطعي لرغوني اثار او پخوانی خطي نسخي د دخیو قاجاقبرانو له لوري په دېره کمه بیه اخیستل شوي او په خپلو دولتي او په خینو مواردو کې شخصي موزیمونو کې یې د خپلو هیوادونو په نوم خوندي کړي دي. د افغانستان بې شمېره نور لرغوني اثار اروپایي هیوادونو ته په قاچاق وړل شوي او دا په داسې حال کې ده چې دېر نور اثارو د ناپوهو کسانو له لوري ویکار شوي دي.

په لوگر کې د بودایي دورې خورا مهم لرغوني اثار وموندل شول

افغانی مسؤلووویل چې لرغونپوهانو د کابل په جنوب کې د بودایي دورې دېر مهم اثار موندلي دي.

د بودایي دورې په دې نویو کشف شویو اثارو لکه یوه گومبزه، معبد، ښکلي خوني، لویي او وړې مجسمې، چې د سرو زرو په اوبو انخور شوي او رنگارنگ تورل شوي دېوالونه او یوشمېر سکې شاملې دي.

د افغانستان د لرغونو پوهنی د ادري مشر وویل: «خیني اثار له څلورمې میلادي پېړۍ سره تړاو لري. مور داسې ښي لیدلي چې خیني شیان ممکن له میلاد مخکې زمانې سره تړاو ولري.»

همداراز دې اثارو د ساتنې او په ساحه کې د نورو کیندنو لپاره د بهرنیانو مرستې ته اړتیا لري.

دا اثار په لوگر ولایت کې د عینک کان په دولس کیلومتری کې موندل شوي دي. پخوا هم ویل شوي وو چې په دې سیمه کې دېر لرغوني اثار شته او ممکن د عینک د مسو له کانه د استخراج او هلته د سرگونو د جوړېدا په صورت کې زیانمن شي.

د دغو اثارو موندنه که له یوې خوا زېږی دی خو له بلې خوا د اندېښنې ورده اودا وېره شته چې د لرغونو اثارو قاچاقبران او د افغانستان د

رویداد های فرهنگی

نمایشگاه در شانگهای چین

چندی قبل نمایشگاهی بین المللی شانگهای در کشور چین برگزار شد که از ۱۹۲ کشور جهان نماینده گان شرکت داشتند. هیت افغانی به رهبری وزارت تجارت و معین وزارت اطلاعات و فرهنگ محترم غلام نبی فراهی و گزارشگران رادیو تلویزیون ملی افغانستان در افتتاح آن شرکت داشتند. در نمایشگاه افغانستان صنایع دستی، سنگ های معدنی قالبین و ده ها نوع پارچه های سوزن دوزی، حکاکي، میناتورۍ و غیره اقلام که نماینده گی از تولیدات کشور دارد به نمایش گذشته شده است.

ضایعه فرهنگی

باتأسف سیدحامد نوری این مرد نستوه در شب بیست هفتم ماه مبارک رمضان چهاردهم سنبله در کنار منزلش در مکرویان اول توسط اشخاص نامعلوم بی رحمانه به شهادت رسید.

انا لله وانا الیه راجعون

هیئت رهبری ریاست عمومی R.T.A و مدیریت عمومی مجله آواز مرگ شهید سید حامد نوری ژورنالیست متجرب را ضایعه بزرگ تلقی نموده و از خداوند لایزال برای خانواده و دوستان صبر جمیل و برای مرحومی بهشت برین را خواهانند.

سیدحامد نوری ژورنالیست و گوینده توانای کشور عمر پربار خویش را در عرصه علم و ادب، معرفت و فرهنگ بسر رسانید.

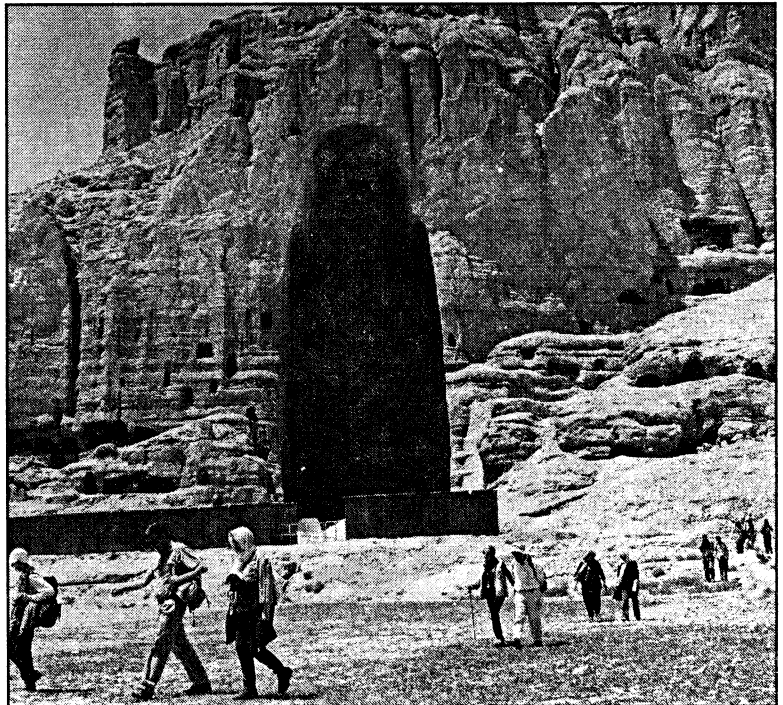
در سال ۱۳۴۰ خورشیدی در خانواده روشنفکر متدین شهر کابل دیده به جهان گشود. بعد از سپری نمودن دوره کودکی و مکتب راهی پوهنخی حقوق و علوم سیاسی پوهنتون کابل گردید. در سال ۱۳۶۰ زمانی که محصل بود با رادیو تلویزیون ملی افغانستان در عرصه گوینده گی همکاری خویش را آغاز کرد. و سال ها به عنوان گوینده و رزیده، برنامه های گوناگونی را به خوانش گرفته و جایگاهی خاصی داشت.

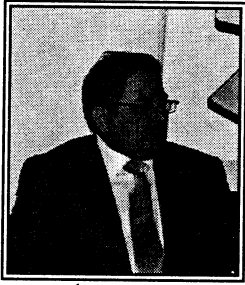
این ژورنالیست و نویسنده توانا در روزنامه هیواد، ریاست تحلیل سیاسی آژانس اطلاعات باختر، مدیرمسئول روزنامه نخست، رییس اطلاعات و ارتباط عامه و لسی جرگه، انستیتوت نارون که خود پایه گذار آن بود و در راه آموزش جوانان در عرصه گوینده گی صادقانه کار نمود و در آخرین روزها به حیث معاون مسلکی اتحادیه ملی ژورنالیستان فعالیت داشت.

رویداد های فرهنگی

کشف نسخ در بامیان

باستان شناسان افغانی و جاپانی پنجصد اثر خطی دوره بودائی را از مغاره های ولایت بامیان کشف کرده اند. این نسخ از جریان پاک کاری مغاره های تاریخی شهر باستانی بامیان توسط تیم مشترک از باستان شناسان افغانی و جاپانی به دست آمده است. در دوره بودائی راهیان این آیین از مغاره برای عبادت استفاده می کردند. قدامت این آثار خطی به قرن چار میلادی عصر بودایزم برمی گردد. تا کنون رسم الخط این نسخ تشخیص نشده تحقیقات جریان دارد. این آثار بعد از وقایه در موزیم ملی گذاشته شده است.

محمد زرین انخوړ

په افغانستان کې د راډیو تاریخچه

ملي ورځو کې د خلکو د گڼې گونې په سیمو کې لوډسپیکرونه نصبول او یو زیات شمېر مینه والو ته به یې خپروني کولې. د پارلني ورځو په لومړي پړاو کې د راډیو مؤسسه د کورنیو چارو په وزارت پورې مربوطه وه او په دغه تشکیل یې په مختصره توگه یوازې دوه ساعته خپروني لرلې:

- ۱- یو تن آمر
 - ۲- اته تنه اداري مامورین او مستخدمین
 - ۳- اته تنه تخنیکي مامورین
 - ۴- دوه تنه د خپرونو مامورین
- د موسیقۍ لپاره کوم ځانگړی تشکیل نه و. د راډیو د پروگرامونو د غړيو له خوا به د موسیقۍ د پروگرام تر اجرا وروسته سندرغاړو او سازیانو ته یوه اندازه حق الزحمه ورکول کېده، ددې راډیو توان ۲۰۰ واټه و. (۶)

د امانې دورې له پای ته رسېدلو او په افغانستان کې د حالاتو له خرابېدو وروسته راډیويي خپرونې هم په ټیټه ودرېدې او تر څو کلونو پورې بیا په افغانستان کې د راډیويي خپرونو د پیلولو لپاره کوم گام پورته نه شو. البته له راډیو سره د خلکو علاقمندی زیاته وه. په هېواد کې د راډیويي خپرونو له اساسي او رسمي پیلامي پخوا هم، نه یوازې د کابل په ښار، بلکې د هېواد په لویو ښارونو کې خلکو راډیويي لړلې، د افغانستان خلکو به د هندوستان (بریتانوي هند)، جرمني، روسیې او نورو ځایونو راډیويي اورېدلې. د ډهلي د راډیو

چې په ۱۳۰۶ هـ. ش. کال یې یوه په کابل کې نصب شوه او په نظر کې وه چې بله یې په کندهار کې فعاله شي. په هغه وخت کې د راډیو داسې دستگاه په زیاترو اسیايي هېوادونو کې نه وه فعاله شوې، البته د هند په بمبئي، د سیلون په جزیره او ځینو نورو ځایونو کې راډیويي خپرونې پیل شوې وې. په افغانستان کې د راډیويي خپرونو لومړنی انانسر او نطق مرحوم غلام

سرور خان گویا و. لومړنی سندرغاړی یې استاد قاسم، استاد غلام حسین، استاد نتو، قربان علي ربایي او څو تنه نور وو. (۳)

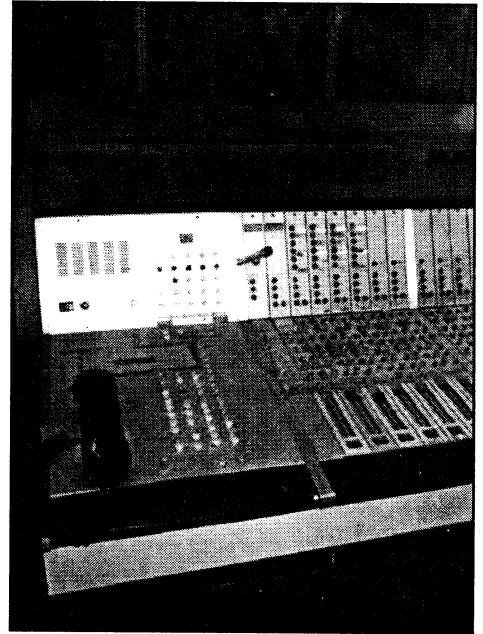
لومړی ځل د راډیويي خپرونو د خپرېدو توان ډېر زیات نه و. د دستگاه له نصب مخکې ډېرش عدده بټري لرونکي راډیويي خلکو ته توزیع شوي چې د ۱۳۰۷ هـ. ش. کال په اواخرو کې یې شمېر یو زر دانو ته ورسېد. (۴) دغه لومړنی راډیويي دستگاه په (لنډني کوتی یا کوتی لنډني) کې نصب شوه او آنتن یې د نوموړې کوتی په چمن کې درول شوی و. (۵) له عادي ورځو پرته به یې په رسمي

په افغانستان کې د راډیو تاریخچه د افغانستان ملي راډیو تلویزیون، د ټول هېوادپه کچه هغه مؤسسه ده چې اوږد تاریخ لري. دغه ستره ملي مؤسسه په بېلابېلو وختونو کې د «کابل راډیو»، «راډیو افغانستان»، «د اریانا افغانستان ملي راډیو تلویزیون» او په نورو نومونو یاده شوې او اوس «د افغانستان ملي راډیو تلویزیون» په نوم یادېږي. د «آواز» په دې گڼه کې به د دې مؤسسې د پیلامي پړاو خبرې ولرو، په نورو ورځو کې به یې نور پړاوونه تشریح کړو.

د راډیويي خپرونو پیلامه:

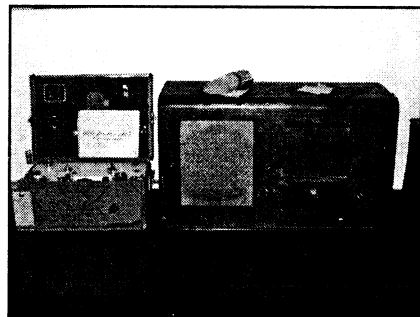
د غازي امان الله خان په دوره کې چې د هېواد د صنعتي کېدلو لپاره لومړنی بېړنی هڅي روانې وې، نو د مطبوعاتو د پراختیا او پرمختگ په څنگ کې راډیويي خپرونو ته هم پاملرنه وشوه. د افغانستان حکومت ددې اټکل وکړ چې په هېواد کې باید راډیويي خپرونې هم پیل شي. د همدې مقصد لپاره یې ښاغلی عطاء الله خان د راډیو د تخنیک په برخه کې د زده کړې او د راډیو د دستگاه د اخیستلو لپاره المان ته ولېږه. نوموړی په ۱۳۰۵ هـ. ش. کال کې له المان څخه بېرته هېواد ته راغی، د راډیو دستگاه او څو تنه الماني متخصصین هم ورسره وو. (۱)

ویل کېږي چې لومړی پلا د راډیو دوه کوچنی دستگاهي د افغانستان د حکومت له خوا را و نیولې شوي (۲)،

- راديو افغانستان په نوم ليکنه. د ښاغلي صباح الدين کشکي په قلم.
- ۳- طرزی، محمد صديق، هماغه اثر، (۶۱) م.
- ۴- د افغانستان کالني، (۱۳۴۶-۴۷)، ياده شوي ليکنه. (۱۴۳) م.
- ۵- طرزی، ياد شوي اثر، (۶۱) م.
- ۶- د افغانستان ياده شوي کالني، (۱۴۳) م.
- ۷- روحي، روح الله، سوابق تياتر، سينما و راديو در افغانستان، (مرکه)، آيينه افغانستان (مجله) سال اول، شماره ۱۲، قوس- جدی ۱۳۶۹ش، (امريکا) (۱۲۷) م.
- ۸- د ښاغلي عزيز اسوده يادداشت د له هغه څخه په مننه

نور بيا

خان اعتمادالدوله لمسی: او په ۱۲۸۰ هـ. ش. کال کې په کابل کې زېږېدلی، په ۱۳۰۲ کال کې يې د بهرنيو مطبوعاتو په دفتر کې کار پيل کړی. (۸) دغه راز ډېر کلونه د راديو کارکونکی او د بېلابېلو خپرونو وياند و.

پاپليک او څرگندونې:

- ۱- طرزی، محمد صديق، تاريخ استعمال آلات صنعتی و تخنيکی و مدنی در افغانستان، کابل، ۱۳۵۳ ش، (قلمي اثر) له محترم ليکوال او محقق دوست حبيب الله رفيع څخه په مننه.
- ۲- د افغانستان کالني (۱۳۴۶-۴۷) په گڼه کې د دوه راديوېي دستگاوو د اخیستلو نېټه ۱۳۰۴ ل. ليکل شوي ده، او دغه راز په کابل کې د لومړني راديوېي دستگاه د فعالېدلو نېټه په همدغه کالني کې ۱۳۰۷ ل. کينل شوي ده.
- وگورئ: د افغانستان کالني، ۱۳۴۶-۴۷. د اطلاعاتو او کلتور وزارت د تبليغاتو لوی مديريت. (۱۴۳) م. د

انگليسي او اردو خپرونه به خلکو زيات اورېدل. دغه راز هندي موسيقي هم خلکو ډېره اورېدله. په دغه وخت کې په افغانستان کې د انگلستان، امريکا، ايټاليا او روسيې له خوا جوړې شوي راديوگاني د افغاني سوداگرو له خوا وارډېدلي او په بازارونو کې خرڅېدلي. په افغانستان کې په دغه وخت کې په هندوستان کې په اردو ژبه خپرېدونکيو پروگرامونو، خپرونو او هندي موسيقي زيات اورېدونکي لرل. (۷).

يادونه:

— عطاالله خان په افغانستان کې د راديوېي خپرونو مخکښه څېره وه. په وروستيو کلونو کې هم نوموړي په افغانستان کې د راديوېي خپرونو د ودې لپاره، د ستاينې وړ هلې ځلې کړي دي. ډېر کلونه د راديو تخنيکي مسوول و. په افغانستان کې د راديوېي خپرونو په تاريخچه کې نوموړي د يادوني او ستاينې وړ ځای لري.

— سرور گويا د افغانستان له لومړنيو نطقانو او لومړنيو راديوېي کارکونکو څخه و. هغه د عبدالقدوس

یحیی افشار

عشقری نا ما پر آوازه در شعر معاصر

چنین آمده است: مرحوم صوفی غلام نبی عشق‌ری فرزند عبدالرحیم در تابستان ۱۳۱۲ هـ مهنابی مطابق ۱۲۷۳ خورشیدی در چهلستون پغمان دیده به جهان گشود.

دوران کودکی الفباء، قرآن مجید، پنج کتاب، خواجیه حافظ، بوستان و گلستان سعدی و انوار سهیلی و غیره کتب فارسی-دری را از محضر آموز گاران روزگار خویش فراگرفت. به عمر ۱۸ سالگی بادرگ گونی حال به شعر و شاعری رو آورد و در این فن صاحب آوازه شد. مدتی به حیث آموزگار در مکاتب آن وقت عمر به سر برد. بعد به سیر و سفر پرداخت و در طی سال‌های آخر زنده‌گی با تمکین تمام مصروف شغل صحافی بود. منزل شخصی نداشت، در منزل همشیره زاده اش حاجی محمد یحیی زنده‌گی می‌کرد... عاقبت در اثر بیماری ایکه عاید حالش بود به عمر ۸۷ سالگی دیده از جهان پوشید و در شهدای صالحین به خاک سپرده شد.»

اینک با بازنگری کوتاه به برخی از ابیات شعر عشق‌ری، حال و احوال درونی شاعر را باز می‌خوانیم: چرا که شعر عصاره جوهر حیات شاعر و بازتاب دهنده فراز و نشیب‌های زنده‌گی اوست.

عشق‌ری، حینیکه مرغ فکرش گرفتار دام ودانه بود، باخود می‌اندیشید که چگونه از این دام رهایی یابد. ناگهان در همچو حال و هوایی عشق قوی پنجه به سر وقتش رسید و آزادش کرد و همین عشق بود که عشق‌ری را

او میدانست که غزل زبان عشق است و غزلسرا انسان عاشق، او بدون شک و قوف کامل داشت که قبله اش عشق است و وظیفه اش غزل به همین سبب باوجود طبع روان و قدرت بیان و توان خلاقیت در مضمون آفرینی به قصیده سرایی نپرداخت و بسیار شنیده شده که بارها به این بیت عوفی شیرازی استناد می‌کرد و با پاور تمام میگفت. قصیده کار هوس پیشه‌گان بود عرفی تو از قبیله عشقی وظیفه ات غزل است

چراکه شعر بازنده‌گی او پیوند داشت و زنده‌گیش نیز با عشق، آنگونه که خود می‌گفت: اگر شعر از او گرفته شود، دیگر زنده‌گیش گرفته می‌شود، به همین تناسب این بیت زندانی محبس‌نای، مسعود سعد سلمان را نقد حال خویش می‌خواند:

گردون مرابه رنج و الم کشته بود اگر
پیوند جان من نشدی نظم جان فزای
باوجود آن صوفی غلام نبی عشق‌ری
کی بود، چگونه زیست، چه عواملی
سبب شد تا از او شاعر ظریف اندیشه،
نکته سنج و ارسته و عارفی از بند
هوی رسته بسازد. راستی، در شعر
عشق‌ری چه ویژه‌گی‌های وجود دارد
که او را از دیگران محبوب‌تر ساخت و
مقبولیت عامه بخشید. اونه تنها
شاعر نیازهای مردمش بود، بل
خواص و اهل خبره هم در صوفی کمال
مطلوب شانرا می‌یافتند و طبع موزون
و مضمون آفرینی‌های بکرا و رامی
ستودند.

در تذکره شرح حال مختصر شاعر

سخن در باره صوفی غلام نبی عشق‌ری یکی از شاعران پرآوازه عرصه عشق و معاست.

وارسته مردی از دیار خود ما، همراه با کوله باری از احساس و عاطفه؛ که هم شاعر بود و هم عاشق، و همین عشق بود که خمیره وجودش را میساخت و تاروپود غزل‌های عاشقانه اش رابه هم می‌بافت و مصداق گفته‌ما این سخن حافظ که فرموده است: «عاشقی شیوه رندان بلاکش باشد» او بدون شک رند عاشق پیشه، بلاکش و پاکباز این عرصه بود.

روشن‌ترین خطی که سیمای عشق‌ری را از چهره‌های همروزگارش مشخص می‌کند، آزادی اندیشه، صمیمیت و بی‌پیرایگی شعر اوست. او این همه را از عاشقی یافته بود و عشق استاد رهبر و سازنده او بود. عشق سبب آزادی او از بنداو هام و تعلقات دنیا بود، آنچه را عشق دستور میداد، می‌پذیرفت و فرمان‌پذیر بود. علت ساده‌گی، روانی و بی‌پیرایگی شعر هایش در همین راز نهفته است. عشق‌ری در غزل سرایی طبع بلند و وقاد داشت و هیچگاه به فنون شعری توجه نداشت و به اساس آگاهی‌های فنی شعر نمی‌سرود؛ ولی باوجود آن شعرش از پختگی و شور انگیزی تخیل در سطح کمال بهره داشت و این نشانه طبع روان، فطری و خدا دادی شاعر بود.

خود در این باره گفته است:

عشقی از روی علم و فن نمی‌سازد غزل
اینقدر مضمون نو طبع خدا داد آورد

مجمع شوریدگان وجستجوگران حق بود و خود نیز شیفته ومشتاق دل های دردمند چنانچه در این بیت :

الهی آشنا گردان به من آن دردمندی را
که از گلهای داغ سینه اش بوی تو میآید
از همه بساط دنیا، هم صحبتی یاران
موافق را می پسندید و بزم شاعرانه
او از وجود چنین افرادی همواره گرم
بود و بارها شنیده شده که به
هریاری که نزد او میرفت چنین می
گفت:

از بزم ما مرو که به عمر اعتبار نیست
بنشین دمی که صحبت یاران غنیمت است
حیدری وجودی شاعرگرنامیه و یکی
از یاران خاص عشقری در این مورد
گفته است:

جان گداز دیدهء او جز در مجلس
(انس) در دیگر جاتسلی نمی شدو
در محفل یاران که صحبت به پراکنده
گی میکشید، این بیت بیدل بزرگ را
میخواند:

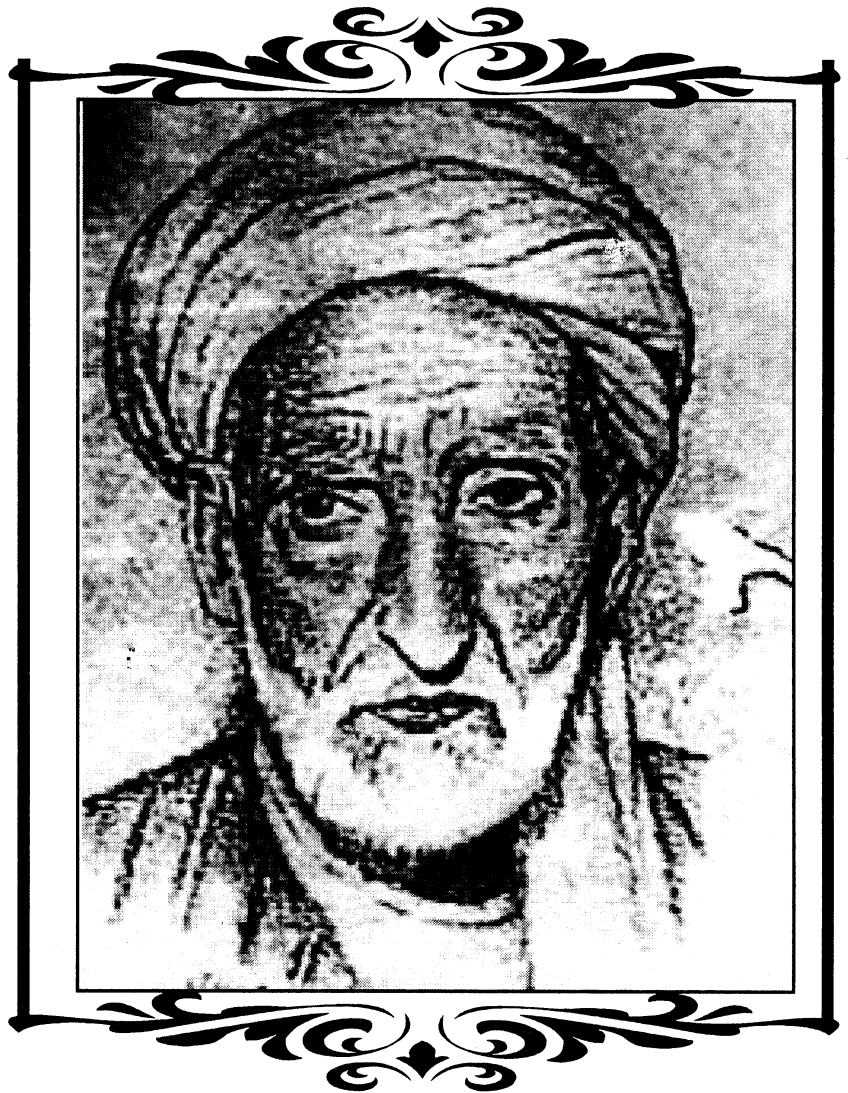
حدیث عشق سرکن گر علاج غفلتم خواهی
که این افسانه آتش دارد و من پنبه در گوشم

عشقری ، عشق رامایهء شعرو شعر را
زبان دل و آئینه تجلیات حسن مدید؛
ولی گاهی در انقباض خاطر، آدم شدن
را امر محال میدانسته و از اینکه
شاعر شده و آدم نشده دچار رنجش
خاطر می شد؛ چنانچه در این بیت:

درجهان شاعر شدم ای کاش آدم می شدم
زین فضولی های طبع خویش بی غم می شدم

و این میر ساند که صوفی عشقری
شعر را وسیله بیان مقصود و شرح
درد مندی حال و احوال میدانسته
هرگز سخن پردازي های شاعرانه
برایش کمال مقصود و هدف نبوده
است:

اما در انبساط خاطر گا هیکه بادو بال
عشق، مرغ خیالش سبیری به کهکشانشان
ها می کرد ، باورش تقویت می یافت
که استاد عشق سرانجام او را به منزل
میر ساند؛ از همین رو میفرمود، که:
بقیه صفحه ۳۷

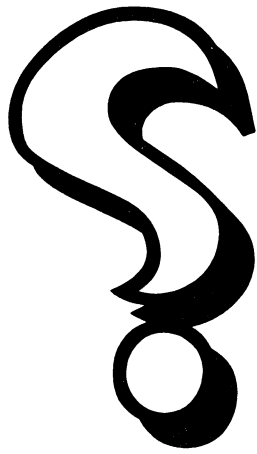
فراق است. اما از سوی دیگر، از دیده
گاه عشقری، این شاعر پاکباز
عرصهء عشق ومعنی همه جای این
عالم تجلی گاه حق و سرشار از آیات
صنع خداوند است:

شش جهت پرباشد از صنع خدا
دیدهء ما قابل دیدار نیست
او دیدهء ظاهر را برای تماشای صنع
خدا وجلوهء شمس آرا قابل دیدار نمی
داند؛ اما عشق مجاز را راهنمای
حقیقت میداند، تا آنجا که میگوید :
عشق مجاز راهنمای حقیقت است
گردی اگر به شوق به دورم صنم خوش است
اسکندری و آئینه سازی کمال نیست
گردل به دست آری ز صد جام جم خوش است
عشقری این شاعر فرزانه فانوس

عشقری ساخت .
او عشق مجازی را آئینه عشق حقیقی
میدانست و در سیمای زیبا رخان نقش
آفرینی نقاش را میدید و به آن دل می
بست؛ مانند این ابیات :

کسی که میکند انکار حسن و عشق مجاز
به حیرتم که چسان پی به بی نشان ببرد
دمی که سوی وطن عشقری روان گردد
ازین دیار ندانم چه ارمغان ببرد
از این ابیات معلوم می شود که صوفی
عشقری نیز مانند مولوی و همه
شعراي عارف و عارفان شاعر اصل
جایگاهش را نه اینجا، بل مکان
دیگرمیداند؛ گویا در این دیار غریب
افتاده و دردی را در نهادن خانهء
ضمیرش حمل میکند که همان درد

انیمیشن تلویزیونی

چگونه ساخته می شود

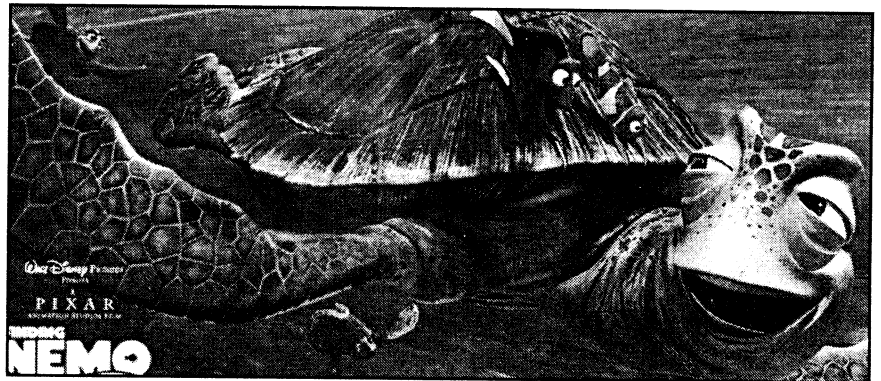
یک داستان را آماده کرد، تعدادی از نویسندگان دیگر جمع می شوند تا درباره داستان بحث کنند. به این ترتیب همه مشکلات را تشخیص می دهند و لطیفه ها جدیدی را پیشنهاد می دهند.

برخلاف نویسندگان برنامه های زنده تلویزیونی، نویسندگان نمایش های انیمیشن خیلی درباره شرایط اجرایی تولید نگرانی ندارند. "دیو کریئسکی" کارگردان اجرایی کارتون "پادشاه هیل" توضیح می دهد که شما می توانید در انیمیشن خیلی مکان ها داشته باشید. بنابراین موقعی که می نویسید واقعاً خیلی درباره تولید فیزیکی کار نباید نگران باشید. به طور کلی اگر نویسنده بتواند چیزی را تصور کند می تواند آن را در نمایش انیمیشن هم نشان دهد. در یک نمایش زنده تلویزیونی، این که همه رویوت ها و بیگانه ها و کشتی های فضایی برای نمایش دادن درست شوند و یا افسانه های علمی تخیلی به نمایش در آیند گران تمام می شود و کاری پرهزینه است همچنین کریئسکی می گوید که از انیمیشن لذت می برد چون در آن می توان کارهایی را با شخصیت ها انجام داد که با هنرپیشه های واقعی نمی توان به طور موفقی انجام داد. در انیمیشن شما کمی بیشتر از نمایش های عادی تلویزیونی دستتان باز است. اما بعضی شرایط هم بدتر از پخش

۱- نوشتن متن
۲- خواندن به شکل خلاصه
۳- ضبط صداها و تصحیح حاشیه ها و زوایا صداها
۴- درست کردن storyboard
۵- رنگ آمیزی
۶- انیمیشن کردن
۷- تصحیح رنگ
۸- اضافه کردن افکت های صدا و موزی
۱ نوشتن متن :

معمولاً گروه از نویسندگان جمع می شوند تا ایده هایشان را درباره داستانی که قرار است انیمیشن شود بیان کنند. بعد از مدت زیادی که صرف جمع آوری فکرهای بکر می شود، گروه نویسندگان محتوای نهایی داستان ها را محدود می کنند. سپس تهیه کنندگان انیمیشن هر داستان را به یک نویسنده یا تیم نویسنده به خصوصی محول می کنند. بعد از آن که یک نویسنده خلاصه و طرح کلی

فرایند تولید یک برنامه زنده تلویزیونی سراسر است. نویسنده ها با نوشته هایشان می آیند. هنرمندان متن را مقابل چند دوربین و مخاطبان داخل استدیو اجرا می کنند. فلم ویرایش و تصحیح می شود و نمایش برای پخش آماده است (البته موضوع را ساده بیان کردیم، اما به هر حال نحوه تولید برنامه تلویزیونی به طور ساده این چنین است). تولید یک برنامه تلویزیونی انیمیشن خیلی بیشتر کار می برد و تعداد زیادی از افراد صدها ساعت برای درست کردن آن کار می کنند. در انیمیشن های سنتی استاندارد این طوری است که هر فریم از انیمیشن باید به وسیله دست کشیده شود. مقدار فیلمی که یک انیمیشن ۳۰ دقیقه ای را تشکیل می دهد، ۳۰۰۰۰ فریم جداگانه دارد. به طور نمونه، یک برنامه انیمیشن نیم ساعته باید از هشت مرحله عبور کند:

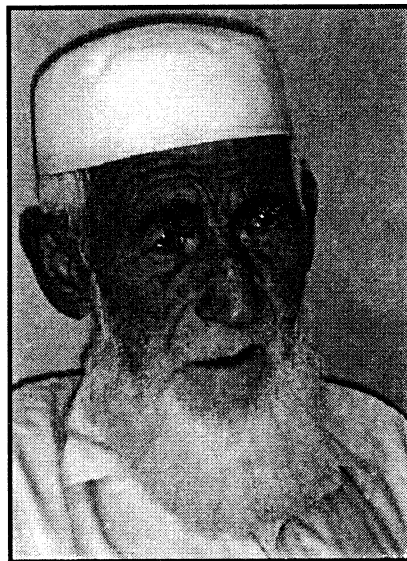
گلشن کی شولې داسې آوازې چې ته راځي
 گلونه درته څاري دروازې چې ته راځي
 غرورې دجمال کړ درنه هېر دحافظ مرگ
 ولاړې به يې په قبروي خازې چې ته راځي

استاد نصرالله حافظ

دپښتو د شعر د گلبن يوه بڼکلی
 گیدی او یور نگین انځور

لومړنې ښوونځی کې پای ته رسولی دی ثانوی ، زده کړی یې په ۱۳۳۱ لمريز کال کې دکابل په اصول تحرير ابن سینا اودار المعلمین کې بشپړې کړی. اوزده کړوله فارغیدوسره سم دښوونې او روزنې په وزارت کې دښوونکي په حیث مقرر شو. دښوونې او روزنې د وزارت نه ورسخته یې دپښتنې تجارتي بانک کې په دنده پیل وکړ. د ۱۳۳۹ لمريز کال کې دراديو کابل اودپښتون غږ دمجلې مرستیال شوی همدغه کال کې دراديو دمراقبت ددارې مرستیال اویا دراديو دروزني ددارې دپښتو دبرخی مدیر شوی په ۱۳۴۲ کال کې دراديو دتدقیق دلوی مدیر او وروسته دهنر اودبیاتو ددارې مرستیال په توگه دنده ترسره کړه، څه موده دراديو دروزني ددارې داجتماعی پروگرامونو مدیر او په راديو کې یې ددرام اودیالوگ دبرخی دمدير په توگه هم کار کړی دی. په کال ۱۳۵۳ دراديو دانسجام دمدير په توگه اودهنر اودبیاتو ددارې دمستیال په توگه یې کار کړی په ۱۳۵۸ کال کې دپښتنه اوبلوڅو دخپرونې لوی مدیر اود ۱۳۵۹ کال نه تر ۱۳۷۷ لمريز کال دهنر اودبیات په اداره کې دلیکوال، ویاند او پروگرام جوړه ونکې په توگه کار کړی دی. استاد حافظ شعرونه د ۱۳۳۱ لمريز کال راهیسې دهبواد اوسیمي په مطبوعاتو کې په پراخه پیمانه خپاره اوشرشوی دی.

برخه اخیستی او یوزیات شمېر لیکني یې دمجلو، ورځپاڼو او په خانگري توگه دراديو اوتلويزیون دخپرونو لپاره چمتو اولیکی دی، همدارنگه په خپل خواږه غږیې گرانو هیواد والوته خپاره اونشر کړی دی.
 استاد نصرالله حافظ په ۱۳۱۰ هـ

لمريز کال کې دننگرهار ولايت دچپرهار ولسوالی دحافظانو په کلي کې داستادميرزا نوراسلام په علمي اودیني کورنۍ کې چې د شعر علم او تصوف په کورنۍ مشهوره وه سترگی غړولي دي .
 لومړنې زده کړې یې دخپل کلي په

شعر اوشاعري په نړۍ کې بڼکلی اوبڼایسته ښکارنده ده چې له ښکلا، ښایست ، عواطفو، احساس ، تخیل ، تصویر، بیغام اودژبنۍ ښکلایز اړخ سره سرو کار لري ، له زرونو څخه سرچینه اخلي او دزرو نودنیاته لاره پیدا کوي ، دانسان عواطف راویښوي له ناخوالوسره مبارزه کوي او په ټولنه کې دروښانتیا اواوښتونولارښوونه کوي په دی هکله یوه مشهور شاعر څه ښه ویلي دي :

پټ دي توفانونه د شاعر په خاموشي کې
 مه کړه پرې کمان چې تش خبرې جوړوي

خبره د شاعری په برخه کې ده دیوه پیژندل شوي او نامتو شاعر په هکله ، دیوي مهرباني څېری اود نازک زړه دڅښتن په برخه کې ، دهغه چا په هکله چې کلونه کلونه یې په دې لاره کې لاریون، هڅې اوهاند کړی، دزړه په وینويي د شعرې گلبن پالنه او روزنه کړې او داوبو په ځای یې دخپل زړه ویني وکړي او خړوب کړی دی. هغه څېره اوشخصیت استاد نصرالله حافظ دی چې په سلگونو شعرونه یې لیکلي دی اودخپل دزړه ، احساس ، ضمیر آوازی په دیره ښه توگه پورته کړی او گرانو هیواد والوته یې دمطبوعاتو اودراديو تلويزیون دخپوله لاری رسولی دی، په ادبي غونډو اوسیمنارونو کې په فعال توگه

مجموعه ده چی دپښتو او بلوڅو دآزادی په موخه په بیلابیلو کولونو کې ویل شوی دی دامجموعه د سرحدونو او قومونو دوزارت دخپرونو دریاست له خوا چاپ شوی ده.

۵- دردونه او تکلونه: دادحافظ دغزلو مجموعه ده چی دلیکوالو دانجمن لخوا په ۱۳۷۰ لمریز کال کې چاپ او خپره شوی ده.

۶- مات ستوري: دادحافظ دغزلونو مجموعه ده چی په جرمني کې دافغان کلتوري ټولنی په زیار او داغلی سپورمی احمدزی په مالی لکښت چاپ شوی ده.

۷- هیواد، سوله او جرگه دادحافظ دهغه شعرونو مجموعه ده چی دخپل عمر په اوږدو کې یې دهیوادسولې او جرگې په اړه ویلې دی. دامجموعه داطلاعاتو او فرهنگ وزارت له خوا په کال ۱۳۸۷ لمریز کې چاپ شوی ده حافظ صاحب تقریبا "یوشمیر زیات داستانونه په پښتو ژباړی او دژوند هری برخې نه یې شعرویلې دی.

دحافظ صاحب ناچاپه آثار که چاپ شي نو تر دیر شو عنوانونو به اوږی. استاد حافظ اوس څه دپاسه ۱۷ کاله کیږی چی په ناروغی کې شپې او ورځی سبا کوي په دی هیله چی دهیواد دسیاسی او فرهنگي چاروا کې په دی وتوانیږی چی د نصرالله حافظ په څېر درنځورو فرهنگیانو پوښتنه وکړی آثاری چاپ کړی. حافظ صاحب وایی:

يوگل وم دکلونو گلستان کی به می شپه وه

په بهار کی به می شپه وه په خزان کی به می شپه وه

په کوم نظر چی اوس حافظ ته کوری داسی نه وم

تبی غوندي دپنکلو په گریوان کی به می شپه وه

علمي او معنوي لاسته راوړني هم درلودلی دي.

داستاد حافظ چاپ شوی آثار او کتابونه:
۱- دغمو کاروان: دراديو تلويزيون په آر شيف کي دپښتو دثبت شونتتصنيفونو او ترانو د داتولو دهغوی دتصويرونو او دموسيقی دژبی سره څه دپاسه په ۳۰۰ مخونو کې راټولونه او چاپ چی دا اثر ۱۳۵۶ کال کې په دوو وروستيو پيړيو کې دپښتو دچاپی آثارو دنروال سيمينار په وياړ د بيهقی دکتاب خپرولو دموسسی لخوا خپور شوی دی.

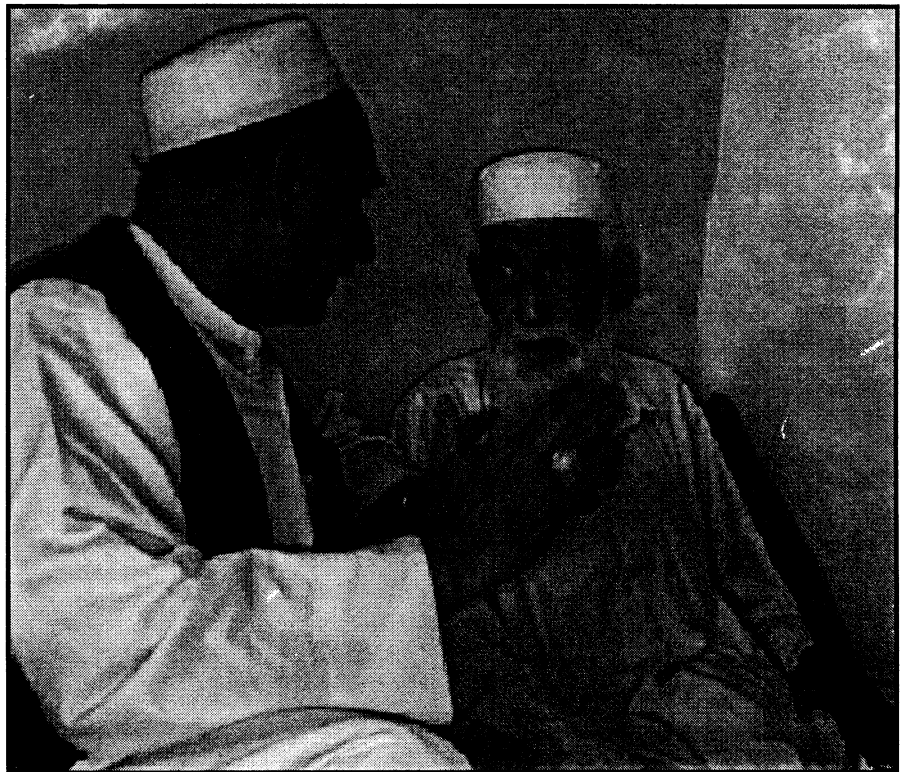
۲- دشمشاد دله هسکي څوکی: دا دحافظ صاحب دشعرونو لومړنی مجموعه ده چی دلیکوالو دانجمن لخوا په ۱۳۶۲ کال کې چاپ او خپور شوی دی.

۳- ستا دچمن گلونه: دادحافظ صاحب دشعرونو دوهمه چاپی مجموعه ده چی په ۱۳۶۵ لمریز کال کې دچاپ او خپرونو دکمیټی لخوا چاپ شوی ده.

۴- تاتري: داد حافظ دهغو نظمونو

داستاد حافظ زیاتو شعرونو ادبي او کلتوري په لوري درجی جایزی لاسته راوړی دی. استاد حافظ دافغانستان راديو تلويزيون، دفر هنگ، ژبی او ادب دپياوړتيا په موخه دلسه اوو خپرونو دلیکوال، وياند لارښود په توگه کار کړی او لسه اوو خپرونو یې لیکلی او ویلی دی دبیلگی په توگه سهارنی نذرانه، دحق پتنگان، دبودی ټال، راديو یی داستانونه، څپي، دشومه دم انگازي، اوداسی نورې خپرونې.

استاد حافظ په لسه اوو شعری تصنیفونه دپښتو موسیقی د بداینی په موخه تنصیف کړی او هغه وخت دمشهور وسندر غاړو په آوازونو کې ثبت شوی چی دراديو او تلويزيون په آر شيف کي خوندي سودی. استاد حافظ په لسه اوو لویو سيمينارنو او لویو مشاعرو کې په فعال توگه ونډه اخیستی او دیو زیات شمیر لویو مشاعرو ویاندی یې پرمخ بیولي دی. چی دگدون کونکو لخوا په دیره ښه توگه تشویق کیدی. همدارنگه استاد حافظ په لسه اوو بهرنی علمي او فرهنگي سفرونه کړی چی په پای کې دیري

نگاه

به سیر سینمای افغانستان

موسی زلامش

ماجرای دهقانان، مالداران، پسرارباب در حلقه عشقی درگیر می شود که این عشق او را از حالت خود خواهی و تکبر به سوی انصاف، محبت، دوستی، ترحم می کشاند و باورمند می شود که دنیا به موجودیت پول، زور، فشار، ظلم استبداد، همای سعادت سایه نمی افکند، بلکه مهر و محبت، صداقت و پابندی، تقوا و زحمت کشی ثمر بخش می باشد، این هدفمندی محوری اصلی سوژه فیلم سینمایی غلام عشق را تشکیل می دهد. زمانیکه به این اندیشه فلنامه آماده شد، نویسنده فلنامه آقای توریالی شفق که امور کارگردانی را نیز عهده دار بود، توظیف می شود هنرپیشه گان فلم را به انتخاب بگیرد. در نقش های عمده،

با لباس آراسته که کسی را بدون دریشی اجازه نمیدادند، غرض تماشای فلم های افغانی ویا فلم های خارجی که از قبل سانسور میگردید وحتی صحنه های بد آموز آن قطع گردیده نمایش میافت، دریک فضای راحت تماشاگران به نمایش میآمدند وفلم رابه خوبی و راحتی تماشا مینمودند. وبدون کدام مزاحمت برداشت های جهت آموزش وانتباه میپرداختند ومیرفتند. گروه فلمسازان جوان وکار آزموده درموسسه ای فلمسازی آریانا فلم، آقای توریالی شفیق، انجینیر لطیف احمدی، محمد عارف، ایوب محمودی، فتح الله پرنده، عارف الدین. محمد جان گورن، اکرام خرمی همفکروهم آهنگی خاص را در رابطه به ساختار فلم سینمای زیرنام (غلام عشق) که يك فلم فراموش ناشدنی در سینمای افغانستان است تدارک میدیدند. مصم شدند تا فلنامه را آقای توریالی شفق بنویسد و سپس مستقلانه به کارگردانی بپردازد. محتوای فلنامه(غلام عشق) از حالت و کشمکش های نظام فیودالی و نیمه فیودالی و دوره ظلم و استبداد را به تصویر در آورده بودند ودر میان این همه

پیوسته به گذشته

بعداز نمایش فلم رنگهء سیاه موی وجلالی که از نواری ۱۶ ملی متر در کشورپاکستان حین مراحل تکمیل چاپ ولابراتوار مبدل به ۳۵ ملی متری گردید به کشور آورده شد وبه نمایش قرارگرفت و مردم از آن استقبال شایانی به عمل آوردند. آن زمان بنابر تأمین امنیت وفضایی آرامش درسالون های سینمای های شهر، همچو سینمای بهارستان، سینمای آریوب، سینمای پارک، سینمای زینب، سینمای نیاتر آریوب، سینمای پامیر، سینمای تیمورشاهی، سینمای کوه سنگی، سینمای آریانا، خانواده ها وتماشای جیان به صورت منظم، جوقه جوقه

پیمود و در روی پرده های سینما های شهرنمایش داده شد. مردم از تماشای فلم نهایتاً خرسند بودند و خاصاً به محتوا و سوژه ای که در نوارفلم پیاده شده بود، ابراز احساسات نشان دادند و دست اندر کاران فلم را به تشویق گرفتند و پیام های که از آدرس تماشاگران میرسد، نوید بخش يك مطلب بود اینكه: (مایه عناصری که از هنرو فرهنگ سرزمین ما به راه بیداری و تنویر اذهان عامه می پردازند، قدر دانی می نمایم و تصاویر که جز حقایق زمان و يك گواه و تاریخ است، سینماگران آگاه این اندیشه و وجیهه را پیش می برند، تمنای موفقیت داریم.) این پیشی آمدو حمایت مردم سبب میگردد تا دست اندرکاران، کارشان را دنبال کنند و با ایجادگری و تخلیقات تصویر از طریق ساختار فلم پیروزی بیشتر را درراه رشد سینمای افغانستان نصیب سازنده گان فلم کشور نمایند.

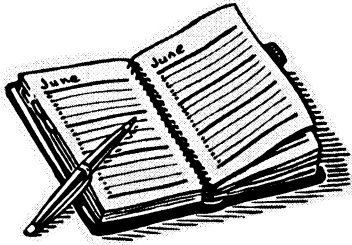
سیستم ارگان ها درحالت دگرگونی قرارگرفت، نمایش فلم سینمایی (غلام عشق) نیز دريك زمان کوتاه از نمایش بازماند، آوانیکه فضا درکشور نسبتاً آرامش یافت، به اثر سعی و تلاش مسوولین امور تهیه و تولید فلم و همرايي کار گردانی آقای توریالی شفق، به مقامات که فلم را به سانسورگرفته بودند، گویا یکی از هنر پیشه ها در دیالوگ خود اظهار داشته:

(او چوپان بچه !)

این دیالوگ در چندین صحنه از زبان هنرپیشه بنابر خصلت های که دارد در گفتگوی بیان میشود، آنزمان مانع صورت گرفت تا اینکه، تصمیم گرفته شد به جای چند صحنه، صحنه های دیگر ارتباطی تنظیم و تصویر برداری گرددو درفلم گنجانیده شود، ناگزیر چنین مشقت را مسوولین امور تهیه فلم متقبل شدند و فلم در دو قسمت دسته بندی شد که قسمت اول آنرا باچنین يك سانسور و جاگزینی آن در فلم سبب شد تا فلم مراحل را بپیماید و بعداً "اقبال نمایش یابد همانا فلم (غلام عشق) راه خود را

هنرپیشه گان ورزیده چون:

شاه جهان، مینا شفق، اکرام خرمی، ایوب معصومی، فتح الله پرند، محمد جان کورن، قادر فرخ، سلام سنگی، عبدالله و طندوست، خورشید نور، مجید غیاثی، بصیره خاطر، عارف الدین، موسی رامنش و دیگران به اجرای نقش پرداختند، هرکدام با قیمت و توانایی درخشیدند. به همین ترتیب آقای انجینیر لطیف احمدی باهمدستی قادر طاهری، ناصر عزیزامور تصویر برداری را با کمال توجه ودقت پیش بردند همه یونت تخنیکي، هنر پیشه گان با صمیمیت کامل و يك پارچگی به شوتنگ جمع میآمدند تا اینکه صحنه های فلم را در شهر کابل و ولسوالی پغمان و قسمت های در چاریکار ولایت پروان تصویر برداری نمودند. این فلم سینمای در نوار ۳۵ ملي متر سیاه و سپید فلم برداری گردیده ودر اوایل سال ۱۳۵۷ خورشید به پایه اكمال رسیده و غرض چاپ لابرتوار در سندبویی افغان فلم وقت به پرایش آورده شد که بعداز طی مراحل فلم غلام عشق، آماده نمایش گردید. همه دست اندرکاران و اعضای موسسه آریانا فلم خودرا خوشبخت احساس می کردند که يك دست آورد دیگر با سوژه جدید و محتوای جذاب از میان اعماق اجتماع افغانی با نقش آفرینی های هنر پیشه های محبوب وموفق روی پرده های سینما های شهر نمایش داده می شود. اما درآن زمان نسبت وقوع کودتای ۷ ثور ۱۳۵۷ که

داستاد الفت دیوه نثر، یوه دنیا خبری

عبدالغفور لیوال

نامه نه دریزی، داغه پوردی چی سړی یی یوه ته ورکوي اوله بل نه یی غواری.

که داخبره تاسوملې، نوراشي، دخان نوکران وگورئ! هغه چی دځان په مخکی خپل سردیر ټیټوي په نورو باندي تفوق لري او درجه یی لوره ده هغه آس چی دارباب دسپړلی دپاره په کمند کی ولار دی له نورو آسونو نه ډېر قدر لري او میتران یی ډېر ښه خدمت کوي. که مور حقیقت ته څېر شو عزت ډېرخله په ذلت گاته شي او باداري دغلامی نتیجه ده، ډېر خلک شته چی دشخصیت دگتلو دپاره خپل شخصیت له پښولاندي کوي او د عزت دپاره عزة النفس قربانوي.

څنگه چی دهقانان غم په خاوروکی شیندي او بیا دغمو دردمندونه اخلي دوی هم عزت او شخصیت له خاورولاندي کوي او دې ته منتظروي.

په دنیا کی ډېر لږ کسان دی چی خپل فطري او طبیعی لوړوالی په بل شان ساتي او دلورو برجونو غوندي نه دي بلکی دغوله جگو څوکو سره شباهت لري.

دالسه قدیمه دود و، چی دلورو دپولونو درلودونکو کلاگانو به په خپله شا او خواکی خندقونه هم درلودل خندقونه به د ډېسمنانو دیرغل پرمهال دهغوی مخه نیوله، دلویو بالا حصارونو پر شا او خوا هم لوی لوی خندقونه راگرځیدلي وو، استاد الفت مورته ددغه تشبیهی مثاله

چانه لیده اود نژدي خلکو هم ډېر پام ور ته نه و.

زموږ سترگی له ډېری لري خایه لوړځلي او جگ برجونه وینی مگر ژورې ځاگانې او لویې کندي څو قدمه هغه خوانه وینی.

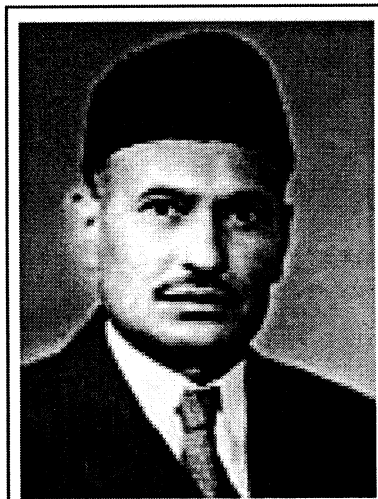
د دې هسکو دپولونو او لوړو برجونه خټه له همدغه ټیټ خایه اخیستل شوي ده، داخټه دسنداله پښولاندي پخه شوه او ډېرو خلکو په لتو ووهله بی له دېنه دابپولونه او برجونه نه لوړېدل.

یوه لوړ مقام ته رسېدل دغه راز کارونه په مخکی لري او ټیټ همدغسی جگړی، د دنیا جاه و جلال عزت او منزلت هماغه لوړ برجونه دي، چی سرگذشت یی له ډېر ټیټ خایه شروع کیږي. کوم سرچی د ډېرو خلکو په مخکی په تعظیم ټیټ نه شي نور سرونه ورته په احترام نه ټیټیږی، هغه چی بل ته لاس په نامه نه وي ولار نور ورته لاس په

داستاد الفت پرنثري لیکنوگني لیکنی شوي، زه غواړم دبیلگی په توگه دهغه پونثر راوخلم اودبلاغت او اجتماعي پیغام رسولو دکمال له نظره پري یوه لنده تبصره وکړم، ځکه مور دتاریخ په یوه داسی مرحله کی ژوند کوو چی ترهرڅه ډېر ټولنیزې اصلاح اود اجتماعي شعور لوړولو ته اړتیا لرو، زموږ ډیرې بدبختی زموږ دگډې شعوری سطحی له ټیټوالی څخه رازیږي. ادبیات او په ادبیاتوکی داستاد الفت په څېر دیوه دراک لیکوال پاخه، منطقي او بلیغ نثرونه دداسی اصلاح تر ټولوشه وسایل دي، دنن سبادعامه پوهاوي Public Education لپاره داسی مواد په نړیواله سطح اهمیت لري. ممتاز ادبی نثرونه یوازی دښه پیغام رسولو له نظره اهمیت نه لري، بلکی هنري ارزښت یی په دې کی وي چی دنظروړ پیغام څنگه رسوي، په بله ژبه په کومو ادبی ارزښتونوی پسونلي. زما دنظروړ نثري ټوټه (جگ برجونه) نومیږي چی دلته یی رانقلوم.

جگ برجونه

دکلا برجونه اودپولونه ډېر جگ و، دکلاشاوخوا ته خندق ډېر ژرو، له دغه جگوالي سره دغه ټیټوالی ترلی واولور تیا راز په همدغه کنده کی پټ و، ترڅو چی ځای ډېر ژور نه شي دچا برجونه نه جگړی دیوه لوړېدل او دبل ټیټېدل یوله بله سره ترلي دي، دا جگ برجونه هر چا له لري لیدل مگر دالویه کنده له لري

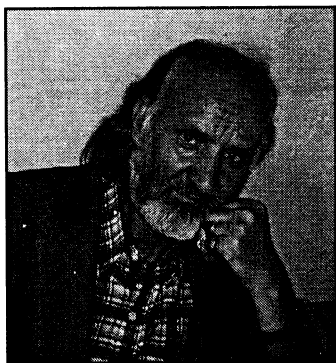

دلويږدو او مقامونو ته در سپېدو وسيله چاپلوسي او ټيټ پاس کېدل نه وای بلکې لياقت ، پاکي ، استعداد او تخصص وای ، ځکه هغه څوک چې استعداد، توانايي ، پوهه او تخصص لري دمـصنوعي اوپه لاس جوړ شويو برجونو غوندې نه دي بلکې ((دغرو له جگو څوکو سره شباهت لري)) چې هيڅ ځواک يې نه شي راپرزولی .

خود استاد الفت استدلال يوبل اړخ هم لري او هغه د دې ليکنې دوهم پيغام دی چې په نامستقيم ډول ورڅخه څرگنديږي، دغه مثبت پيغام داسې تفسير ولای شو چې : ټول ستر خلک او لوړ مقامات يووخت واړه وو، دوی زحمت او خواري ايستلي ، خان يې پوخ کړی خودغې درجي ته رسيدلي دي، يعني ترڅو خواري، زحمت او کوشش ونه کړو خان لويو او هسکو موقفونو ته نه شو رسولای استاد په اخرو کر بنو کې دې ته هم غير مستقيم اشاره کوي چې په زحمت، زيار، کوشش ، استعداد او تخصص يوځای ته رسېدل دځينيو دېوالونو په شان مصنوعي او کاذب لوړوالی نه دی بلکې دغرونو د هسکو څوکو په شان لوړېدل وي چې د زمان هيڅ جبر يې نه شي راپرځولی. استاد الفت له دغې ليکنې څخه موږ يوبل واقعيت هم موندلای شو، سره له دې چې ليکوال دې ته هيڅ ډول مستقيمه اشاره نه کوي خود ښه ادبي اثر ښېگنه دا ده چې موږ په کې راز را حقايق موندلای او تفسير ولای شو، موږ افغانان له بده مرغه ډېره سرمايه ، بشري قوه، وخت او نور امکانات د لويولو يو کلاگانو او برجونو په پاتې ۴۸:

او عام فهمه مثالونه او په زړه پوري تشبيهات دي . استاد الفت استدلال دادی چې ————— د هېواد او ټولنيزو ارزښتونو اصلي ساتونکي خلک دي ، سره له دې چې له لرې څخه يوازې لوړ دېوالونه ښکاري، يعني ټول هغه کسان ويني چې په لوړو څوکيو ناست دي، فکر کيږي چې هر څه دوی کوي حال دا چې دکلا (کېدای شي د ارزښتونو سمبول وي) په ساتلو کې نه يوازې دېوالونه بلکې خندقونه (عادي خلک) چې نه ليدل کيږي هم ډېر رول او ونډه لري. او عجيبه داده چې دېوالونه دور انېدو او رالوېدو وړ دي مگر خندقونه تر دېوالونو ډېر داطمينان وړ دي. استاد الفت منطق دا دی چې: ((يو لوړ مقام ته رسېدل دغه راز کارونه په مخکې لري او ټيټ همدغسي جگيږي ياد دنيا جاه و جلال، عزت او منزلت هماغه لوړ برجونه دي چې سرگذشت يې له ډېر ټيټ ځايه شروع کيږي)) (دا خبره دوه بېل بېل پيغامونه درلودای شي، يو دا چې تر هغو ذلت ونه مني او بل ته ټيټ وپاس نه شي لويې نه شته، يودا چې تر هغو ذلت ونه مني او بل ته ټيټ وپاس نه شي لويې نه شته ، په دې کې يو تريخ طنز او اجتماعي انتقاد نغښتی دی ، يعني له بده مرغه زموږ ټولنه په ارزښتونو نه ده ولاړه بلکې غوره مالي، چاپلوس او بې ځايه ټيټ وپاس کېدل يوځای ته در سپېدو وسيله ده ، ځکه خواستاد الفت وايي: ((کوم سرچې د ډېرو خلکو په مخکې په تعظيم ټيټ نه شي نورسرونه ورته لاس په نامه نه دريږي . دا هغه پوردي چې سړی يې يوه ته ورکوي اوله بل نه يې غواړي)) استاد الفت په خپل دې استدلال کې په غير مستقيم ډول وايي چې بايد

په را يادولو خپله مفکوره هم راپېژني او وايي چې لوی دېوالونه ځکه لوړ دي چې ترڅنگه يې خندقونه ژور دي يعني هغه خلک چې لوړ شوي خامخايي ځيني خلک واړه کړي چې نظر هغوته دوی لوی ښکاري، استاد الفت دخبرې يوه مانا دا هم ده چې دځينو خلکو عزت دنورو په ذلت کې وي استاد الفت هدف هغه مصنوعي وقار او حيثيت دی چې ځيني خلک يې دنورو په ذليلولو او خپو کې گټې ، زموږ په ټولنه کې ډېر داسې خلک شته چې د نورو په وژلو، لوټولو، خوړولو او خوړولو، لوی شوي مهم شوي، اوواک وځواک ته رسيدلي. دا په حقيقت کې هماغه کاذبه لويې ده چې استاد الفت ورته اشاره کړې ده، داستاد الفت دمنطق او استدلال يوه ښېگنه، خانگړنه او خوړوالی په دې کې دی چې هڅه کوي خپل خلک په داسې مثالونو پوه کړي چې دهغوی لپاره دپوه او وړ وړ وي، خلک ور سره آشناوي او په ورځني ژوند کې ورسره سرو کار ولري ، آن نالوستي او عام خلک هم پرې پوه شي گورئ برجودې کلاگاني ، دهغو ترڅنگ خندقونه دسندا له پښولاندې دځتو پخېدل او بيا ورڅخه دېوالونه او برجونه جوړول هغه څه دي چې دافغانستان خلک يې پېژني او په اسانۍ سره يې تصور کولای شي، استاد الفت دنويو پارک او پاريس مانی گاني او برجونه نه دي ښودلی ځکه بيوزلی افغانان له هغو سره نه دي بلد، داستادنور مثالونه هم محلي او آشنا دي: خان اودهغه نوکران ، دخان آس، کمند، ميتران، دهقانان، درمندونه او دغرونو جگي څوکي داتول دهغه دعالي منطق لپاره ساده

عبدالمجید سپند

تلفیق شعر بانوای موسیقی

ها ایزاد شده که به نام های بيمول و دیزویا تیور و (گومل) یاد می شوند که دوازده نوت را تکمیل میدارد. یکی دیگر از شاخه های به علم موسیقی (ریتم) یا (تال) است که موضوع آن ضرب ها و تکت های باشد که در علم شعر شباهت آن عروض می باشد. نکته مهمی که در موسیقی و شعر مطرح می باشد آن است که هر دو از احساس ژرف ناشی میشود بدین معنی که هر قدر احساس یک شاعر و یا موسیقی دان ظریفتر و با احساس تر باشد، به همان اندازه تأثیر هنری شان متمایز تر خواهد بود.

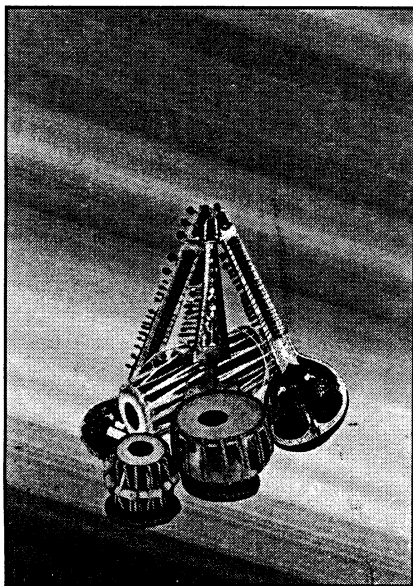
قدمات موسیقی در افغانستان:

پیشینه تلفیق کلام با اصوات، در کشور باستانی افغانستان از اوایل سده نهم تا اواسط سده

الفبای علم موسیقی صرفاً دوازده عدد بوده و تنها هنرمندان ماهر توانسته اند ۳/۲ و ۴/۱ یک نوت موسیقی را بخوانند و بنوازند. که اجرای این کار در صورت آگاهانه نهایت دشوار خواهد بود تفکیک موسیقی به اصطلاح شرقی و یا غربی صرفاً در تغییر نام های نوت ها انواع لهجه ها می باشد که به کدام صورت نوشته شده و به کدام لهجه سرایده می شود در حالیکه همین دوازده نوت اند که به نام های: دو، ری، می، فا، سول، لا، سی و ساء، ری، گه، مه، په، ده، نی، نام گذاری شده و به لهجه های خود محلات اداء می شوند. با تذکر اینکه در آغاز کار، شناخت نوت های موسیقی هفت نوت بوده اند که بعد ها انکشاف یافته و به جز نوت نخست و نوت پنجم برای پنج نوت دیگر جوره

بدون تردید موسیقی هنری است که بیش از هر هنر دیگر مورد توجه بشر است و بیش از همه آنها در زنده گی انسان نقش دارد و حایز تأثیر اخلاقی، قدرت احساس و تأثیر فیزیکی بوجود انسان است و نمی توان اهمیت آنرا نادیده گرفت، همچنان اشکال گوناگون احساسات انسان بیان نشده بلکه همیشه با هنر های و نوعی از موسیقی بر بیان آن یاری رسانیده است، پس گفته می توانم که شعر و موسیقی بیان خاص احساسات ذهنی بشر است گرچه برخی از پرنده گان، خوش الحان اند، و اما اصوات آنها در همان محدوده خود شان بوده و مانند هنر انسان ها وسیع و نامحدود نمی باشد که شاید دامنه آفرینش اصوات و آهنگ های جدید تا به آخر جهان ادامه یابد. قسمیکه میدانید تعداد توتهای و به اصطلاح

استاد فرخ افتري اولين كسي بود كه نوت موسيقي بين المللي را در افغانستان رايج ساخته و از كشور تركيه به افغانستان آمده رحل اقامت گزید. وي بنای آرکستر جاز را گذاشته و شاگردان ممتازي چون استاد سليم سرمست ترمپت نواز و ماندولين نواز ماهر و استاد مكتب موزيك، استاد فقير محمد ننگيالي ترمپت نواز و فلوت نواز، استاد استادنو شاد اكاديون نواز، استاد محمد حكيم جاز بندنواز، استاد عبدالرحيم ناله فلوت نواز و بسا ديگران را در آموختن فن موسيقي ياري و در نوشتن موسيقي بين المللي تربيت نمود.

امير خسرو بلخي دهلوي كه در ۷۲۵ هجري قمري در دهلي ميزيسته به اين شكل تكامل داده شده و علاوه بر ستار تبليه را نيز از شكل دهل به اين صورت در آورده است. حضرت امير خسرو پسر امير سيف الدين يكي از امراي بلخ كه در هندوستان مهاجرت نموده بودند مي باشد. وي علاوه بر معارف ديني و عرفاني و شاعري در علم موسيقي تيز متبحر بوده در دربار سلاطين هندوستان راه داشت. ديوان اشعار از پر خواننده ترين ها مي باشد مهشور ترين ستار نوازان كشور افغانستان عبارتند از استاد معراج الدين خان، استاد سراج الدين خان، استاد محمد هاشم چشتي، داکتر اسد احسان غبار، عبدالله نهيل، عبدالمجيد سپند و پسران، محمد داود ميرزا غزنوي خطاط، داکتر محمد احسان عرفان، شاه محمد محشر، عبدالخليل گداز، نصير عزيز و ديگران اند.

نوت موسيقي بين المللي :

بيستم تكامل يافته و به اوج زيبائي رسيد. استاد قاسم افغان، استاد غلام حسين، استاد سر آهنگ و ساير استادان موسيقي توانستند اشعار عرفاني حضرت بيدل، حضرت حافظ و ساير شعرا را با آهنگ هاي زيبا تلفيق دهند و در دربار شاهان و محافل خوشي هموطنان بسرايند و به راديو افغانستان برنامه هاي را به اجراء در آورند. استاد محمد حسين سر آهنگ توانست با آموختن رموز عرفان حضرت بيدل از استاد ادبيات حضرت عبدالحميد اسير مشهور به (قندي آغا) آموخته است، به همين ملحوظ استاد سر آهنگ تلقين اشعار بيدل را بانوای موسيقي كلاسيك طوري اجرا نمود كه مورد تحسین همگان قرار مي گرفت. بايد ياد آور شد كه در موسيقي بخش لسان و سبكهائي پشتو كار هاي استاد زاخيل، استاد اولمير و استاد گلزمان در خور ستايش و آثار شان قابل تمجيد است.

الهء موسيقي ستار:

اين الهء خوش صدا توسط حضرت

لیلما احمدی دنطاقی په هنر کې وتلې خبره

کره: یو وخت دراديو تلویزیون دچارو دسرته رسولو په خواکې د بشخو خانگري (مجله روز) مدیره او دجمهوری ریاست د مطبوعاتی دفتر همکاره وه. او دخپل کار په اوږده کې یې خورا ارزښتناکې تجربې تر لاسه کړي دي.

محترمه لیلما احمدی دامریکا متحد ایالتونو، المان، فرانسې، ترکیې، سعودي عربستان ته رسمي سفرونه هم کړي دي.

پیغلې لیلما احمدی تر اوسه پورې واده نه دی کړی له صمیمته ډکه فضا او دمینې او پیرزویني په کانون کې د مور و پلار او وروڼو اودریوخویندو سره

نودا ده چې دملی رادیوتلویزیون په اداره کې یې په کار پیل وکړ دخپلې کورنۍ په هڅونه اومرسته اوداچې دلورجرنت اودنطاقی د استعداد لرونکې ده نویې په ستما تیک ډول دملی رادیو تلویزیون د ډبرومهموڅپرونو لکه دمزممه های شب هنگام، کورنی ژوند اوداسی نوری څپرونکې داروند مطالبو اوشعرونو په دکلمه او ویلوکې فعاله برخه واخیستله او د درې څپرونو په سرویسونو کې ددی ونډه اخیسته بیخي څرگنده ده او همدا اوس دملی رادیو تلویزیون د ژورنالستی او نطقی د دندوسر بیره دکابل رادیو دامری په توگه مسؤولیت په غاړه لري همدارنگه یې یومحال

له افتخار ډکې په زړه پورې خوږې او نه هیریدونکې خاطرې دانسان په ژوند کې هغه پښې دي چې دنلپاتی کارنامو او دارزښتناکو هستونو په تر او دهڅوونکو انگیزو او لاملونو په توگه دلبری او اویارونو د تر لاسه کولو دپاره خورا اغیزمنې اوتانکونکې لارگنل کیرې، پرته له شکه دا هغه موضوع ده چې تجربوپه وار، وار په اثبات رسولي ده.

او بیا تر څو چې یوانسان ژوندی وی دیوی هڅوونکې وسیلې په توگه له ویاړه ډکې خاطرې او ورپسې راتلونکې بریاوې بیهام دنه هیرویدونکو خاطرې په بڼه رامنځ ته کیرې ددی ویاړلیو او په ژوند کې لابریاوو ته هڅوونکو خاطرې لرونکې دملی رادیو تلویزیون دوربشمینی حنجري زړه کښونکې غږ او جادویی لهجې لرونکې نطاقه ده هغه چې دمفاهیمو په ظریفانه افادو سره گونگ توری په خبر و راولي او بی ساه اصطلاحتاوتو ته ساه وربښي.

دا دخپلو پر له پسې خاطرې په لر کې وایي:

په ژوند کې زماله ډبر ښو خاطرې څخه دا ده، هر کله چې په بازار، رسمی دفترونو ښوونځیو، پوهنتونونو، روغتونونو او داسی نورو موسسوکې چې په کې یې لیدلې يم مخامخ شم ماته په دومره درانده نظر گوري چې زما په نسبت د هغوی دښه او دنیک احساس ښکارندوی وي چې په دغو لحظو کې زه یوډول دخوښی احساس کوم.

دهمدې بریا و او اویارونو له برکته ماته د شایسته نطقی لقب را کړ شوی دی. زموږ دهیواد او دملی رادیو تلویزیون دا وتلې او شایسته نطاقه آغلی لیلما احمدی ده له اصله د پنجشیر ولایت ده. پیغلې لیلما خپلې لومړنۍ زده کړې د نازو انا په ښوونځی کې پیل کړې او منځنۍ زده کړې یې د مریم په عالی لیسې کې اومسلکې زده کړې یې درادیو تلویزیون په څانگه کې د کابل په اتو میخانیکي انستیتوت کې تر سره کړې دي، نوموړی دخپلې زده کړې دورې د یو لایق زده کوونکې په توگه په عالی درجه په بریالیتوب سره تېرې کړې دي، داچې دی له یوې مسلکې موسسې څخه د فراغت سند تر لاسه کړی دی

یوځای ژوند کوی.

ددې له خولې نه داچې ولې یې واده نه دی کړی، په دې نظر ده چې د واده موضوع یو مهمه او دژوند د همیشنی ملگری ټاکل عادي خبره نه ده نو داده چې تر اوسه پورې یې په خپل زړه مطلوب ملگری پیدا کړی نه دی او له لوی خدایه هیله لری چې د هغی یو غوره اومطلوب انسان د هیلوخوښی سره یې واده وشي چې د ژوند پېوند یې تر اخره پورې کلک پاتی شي په مینه او پیرزو یڼه او گرانښت بختور ژوند وکړي.

(لرغونه شتمنی) د (میراث های گرانبها) د څپرونې ډبر ستونزمن متن په خپل خوږه اویواری اواز کې په پوره بریالیتوب ویلي او اوریدونکو ترې پوره گټه اخیستلی ده. نوموړی چې له خپلو بریاوو څخه پوره رضایت لري په دې ویاړی چې تل د لپاره د خپلو وطنوالو او دولت د مشرتابه د ملاتړ اوستاینی وړ گرزیدلی ده. او دهغوی ددی قدر دانی مننه کوي.

آغلی لیلما دحج د فریضی مراسم هم سرته رسولي دي.

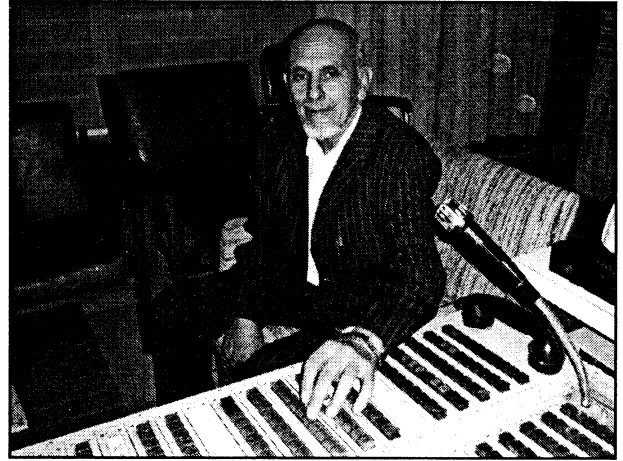
نوموړی دخپلو نورو دندو په اړه زیاته

شناسایی کارمندان موفق

R T A

کاپی وظیفه اجرا نموده است در سال ۱۹۶۸ جهت تکمیل نمودن تحصیلات عالی و مسلکی به جمهوریت المان فدرال وقت اعزام گردید که بعد از ختم موفقانه تحصیل به اخذ دیپلوم نایل آمد. مدتی به حیث مدیر ثبت کاپی، مدیر عمومی برگزار ی محافل رسمی و کمیته ارزیابی موسیقی، معاون مدیریت استدیو های باغ عمومی مدیر عمومی ماستر کنترل رادیو خدمت نموده است موصوف نظر به کار و فعالیت که از خود نشان داد از طرف مقامات ذیصلاح نایل به اخذ تقدیر نامه هاو تحسین نامه ها گردیده است.

محترم رحیمی ۴۹ سال از عمر پربارش را وقف خدمت در بخش های مختلف تخنیکي رادیو نموده اکنون بدون کدام خسته گی در مدیریت عمومی ماستر کنترل رادیو مصروف کار است و کارمندان تخنیکي رادیو را با استفاده از تجربه های کاری خویش رهنمای می نماید. برایش از خداوند متعال موفقیت و طول عمر خواهانیم.

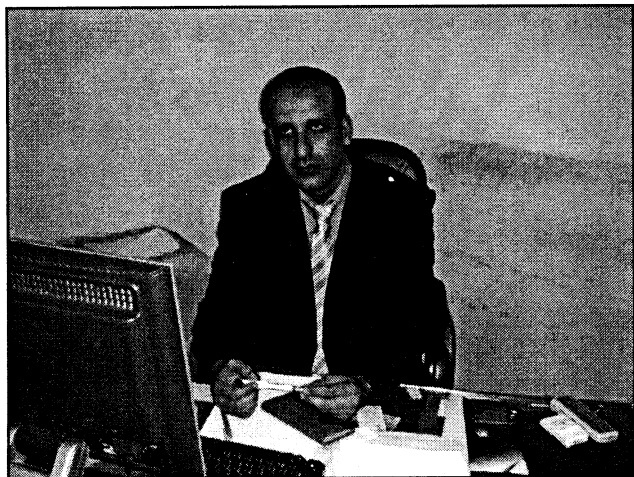

انجینر محمد سرور رحیمی در سال ۱۳۲۲ در شهر کابل چشم به جهان گشود. در سال ۱۳۴۰ از رشته برق رادیو تلویزیون از لیسه میخانیکي کابل فارغ گردید بعد از چند ماه در همین سال به حیث مونتاژور در استدیو های رادیو رسما" مقرر شد که سپس در شعبات مختلف چون مدیریت ثبت و کاپی، مدیریت نشر مستقیم، معاونیت ثبت

خانم گلالي رحمتي يکي از کارمندان موفق R.T.A است. زمانی که از لیسه مسلکی جمهوریت فارغ شد. نظریه علاقه که به کار اداری و نشراتی داشت، در سال ۱۳۶۰ به ریاست رادیو تلویزیون افغانستان مراجعه کرد و در مدیریت دفتر داری مقرر شد. پس از چند ماه نظر به لیاقت که در بخش محاسبه داشت در مدیریت معاش مصروف کار شد در ۲۹ سال خدمت در بخش محاسبه و اجراء معاشات مامورین موفقانه وظیفه اش را انجام داده و به اخذ چندین تقدیر نامه نایل گردیده است. موفقیت بیشتر برایشان آرزو داریم.

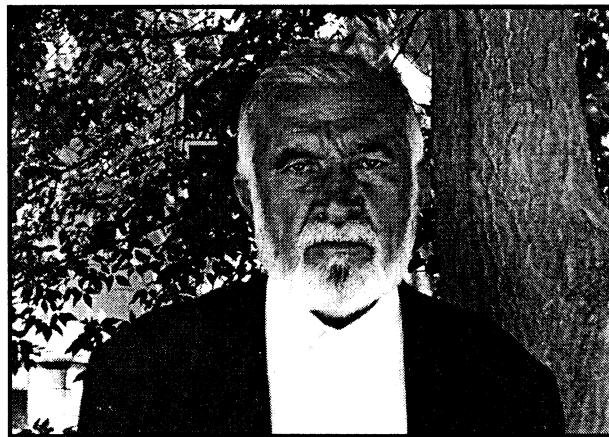
شناسایی کارمندان موفق

خدمات شان به اخذ چندین تقدیرنامه و تحسین نامه نایل گردیده است. موفقیت و سر فرازی بیشترشان را در انجام کارهای سپرده شده خواهانیم.

محمد فهیم رامکی يك تن از کارمندان فعال رادیو تلویزیون ملی افغانستان توانسته است در پیشبرد و انجام کارهای روزمره دفتر موفقانه بدر آید. آقای رامکی بعد از سپری نمودن دوره تحصیلات ابتداییه و عالی در سال ۱۳۷۴ در رادیو تلویزیون ملی افغانستان مقرر شد. در آغاز به حیث مسوول کتابخانه و نظریه علاقه که به ادامه تحصیل داشت در پوهنخی شبانه ژورنالیزم پوهنتون کابل موفق شد که همزمان به تحصیل به کار دفتر داری ادامه داد. آقای رامکی در بخش های گوناگون چون عضو مدیریت تولید و انسجام، مدیر عمومی پلان و احصایه، مدیر عمومی ارتباط خارجه، مدتی سرپرست آمریت پلان و اکنون به حیث رییس مالی و اداري R.T.A مصروف کار است. سفر رسمی آموزشی به کشور مالیزیا و چندی قبل به ایالات متحده امریکا داشت به منظور تجدید قرارداد نشراتی بین تلویزیون ملی و تلویزیون صدای آشنا. محمد فهیم رامکی به قدر دانی از

دخبرونو په مدیریت دخبر جورلو او خبرونو دژباریی په برخه کې وگمارل شو. تر ۱۳۵۵ کال پوری په همدی څانگه کې د تبصره، جام جم او اقتصادی خپرونې جورول او ترتیب، ادیت او ثبت د ده په غاړه و او بیا داطلاعاتو او کلتور د وزارت له خوا دایران دتهران په رادیو په ۱۳۵۵ کال کې دپښتو خپرونې دمتصدی پرودیسر او ژباړو نکی په توگه دنده سرته ورسوله د ۱۳۵۷ کال کې درادیو افغانستان دخبرونو دمدير په توگه او همدی کال دککب په میاشت کې دافغان موزیک د انتفاعی تصدی دآمر په توگه دنده تر سره کړی په ۱۳۶۴ کال کې درادیو افغانستان داطلاعاتو لوی مدیر په توگه وگمارل شو په ۱۳۷۱ کال کې دکورنی جگړی داوردزیاتیدو له امله پاکستان ته کډه شو او په کال ۱۳۸۳ کله چې هیواد ته راستون شو یوځل بیا دملی رادیو تلویزیون دخبرونو دمستیا او وروسته درادیو افغانستان واطلاعات او پوهنی خبرونو دادارو لوی مدیر په توگه په صداقت، مسلکی پوهی او وړتیا خپلی ورسپارل دندی سرته رسولی او درادیو افغانستان او تلویزیون داطلاعاتی او سیاسی خپرونوپه جورولو کې په ښه توگه کارکړی او له دری نه پښتوته دژباری اوږده تجربه لری. عرب شاه مموزی دخپل ژورنالستیکی دندی په اوږده موده کې (جام جم) دمطبوعاتو هنداری، اقتصادی او رپوتی وخپرونو ته به شل گونو مطالب مضمون تفسیری لیکلی دی داواز په مجله کې هم خینی ادبی او مسلکی لیکنی چاپ شویدی

عرب شاه مموزی دحاجی عبدالغفور زوی په ۱۳۲۴ هـ ش کال کې د پکتیا ولایت دزرملی دولسوالی دمموزیو دجانیک خیلو په کلی کې زیږیدلی دی دزرملی دلومری حصی په لومړنی ښوونځی د لومړینو زده کړوله وروسته په ۱۳۳۶ کال دابن سینا په منځنی ښوونځی کې شامل او په کال ۱۳۴۳ کال دکابل دارالمعلمین له دولسم ټولگی څخه فارغ اودکابل پوهنتون دادبیاتو او بشری علومو دیوهنځی دژورنالیزم په څانگه کې شامل او په ۱۳۴۹ کال کې دیوهنټون له فارغیدو او دعسکری مکلفیت د ترخیص له اخیستولو وروسته درادیو افغانستان دارشیف په آمریت کې کار پیل کړ دهمدی کال دمیزان په میاشت کې

محترم جلال الدین محمودی فرزند محمود خان در سال ۱۳۵۱ هجری شمسی در دهکده عمرض ولایت پنجشیر زاده شد. دوره ابتدایی و متوسط را در مکتب عمرض و ثانوی را در لیسه ابو عثمان تالقانی ولایت تخار به اتمام رسانید. جلال محمودی همزمان با ادامه تعلیم و فراگیری دانش در سال ۱۳۶۸ در کنار احمد شاه مسعود فرمانده برجسته جهاد افغانستان قرار گرفت و پس از پیوستن به راه جهاد اولین کار خود را در کمیته فرهنگی شورای نظار جمعیت اسلامی در ولایت تخار آغاز کرد.

با پیروزی مجاهدین به کابل آمد و از سال ۱۳۷۱ الی ۱۳۷۵ در بخش های گوناگون رادیو تلویزیون ملی افغانستان ایفای وظیفه کرد و همزمان در سال ۱۳۷۴ شامل پوهنخی شبانه ژورنالیزم پوهنتون کابل گردید و با به میان آمدن رژیم طالبان نتوانست به تحصیل ادامه دهد و به سنگر جهاد مقاومت مردم افغانستان پیوست و تا شکست طالبان سپس به تحصیل ادامه داد و در سال ۱۳۸۳ دیپلوم خویش را از بخش رادیو تلویزیون به دست آورد.

آقای محمودی در آغاز در اداره موقت و در دولت انتقالی اسلامی افغانستان به حیث دستیار معاون اول ریاست دولت و وزیر دفاع ملی ایفای وظیفه نموده است. آقای محمودی در سال ۱۳۸۲ به پاس خدمات شایسته در دوران جهاد و مقاومت مردم افغانستان به رتبه اعزازی برید جنرال نایل گردید و در اواخر سال ۱۳۸۲ به حیث مسؤل دفتر مطبوعاتی وزیر دفاع ملی، در قدم دوم ریفورم به حیث دستیار مطبوعاتی مارشال فهیم مشاور ارشد رئیس جمهور افغانستان در امور امنیتی ایفای وظیفه نمود. موصوف در طول مدت خدمت به دریافت تقدیر نامه های درجه اول و دوم مفتخر گردیده است. مهمترین فعالیت های فرهنگی آقای محمودی:

- ۱- تاسیس کانون فرهنگی استقلال در سال ۱۳۸۱ در کابل.
 - ۲- تاسیس شبکه رادیو تلویزیون سیمای مهر در سال ۱۳۸۸ در ولایت تخار.
 - ۳- تاسیس شبکه تلویزیونی خاور در سال ۱۳۸۸ در ولایت کندز.
 - ۴- پیشبرد امور نماینده گی کمیته فرهنگی شورای نظار در ولایت تخار در دوران جهاد مردم افغانستان.
- آقای محمودی اکنون به حیث معاون ریاست عمومی رادیو تلویزیون ملی افغانستان ایفاء خدمت می نماید. ایشان طی مدت خدمت به کشور های فرانسه، آلمان، روسیه، هندوستان، امارات متحده عرب، جمهوری اسلامی ایران و جمهوری تاجکستان سفرهای رسمی داشته است. و با داشتن مهارت های فرهنگی و ایجاد همکاری مسلکی با ژورنالیستانی رسانه های ملی و آزاد از جاذبه و محبوبیت قابل ملاحظه برخوردار است. همین ویژه گی همراه با پشتکار و توجه به معشیت و وضعیت همکاران او را به یکی از ژورنالیستان موفق رسانه ها مبدل ساخته است.

ماجرای اجرام

فرشته سما آوازخوان

توابع آرش و احمدشاه مستندی آوازخوانان

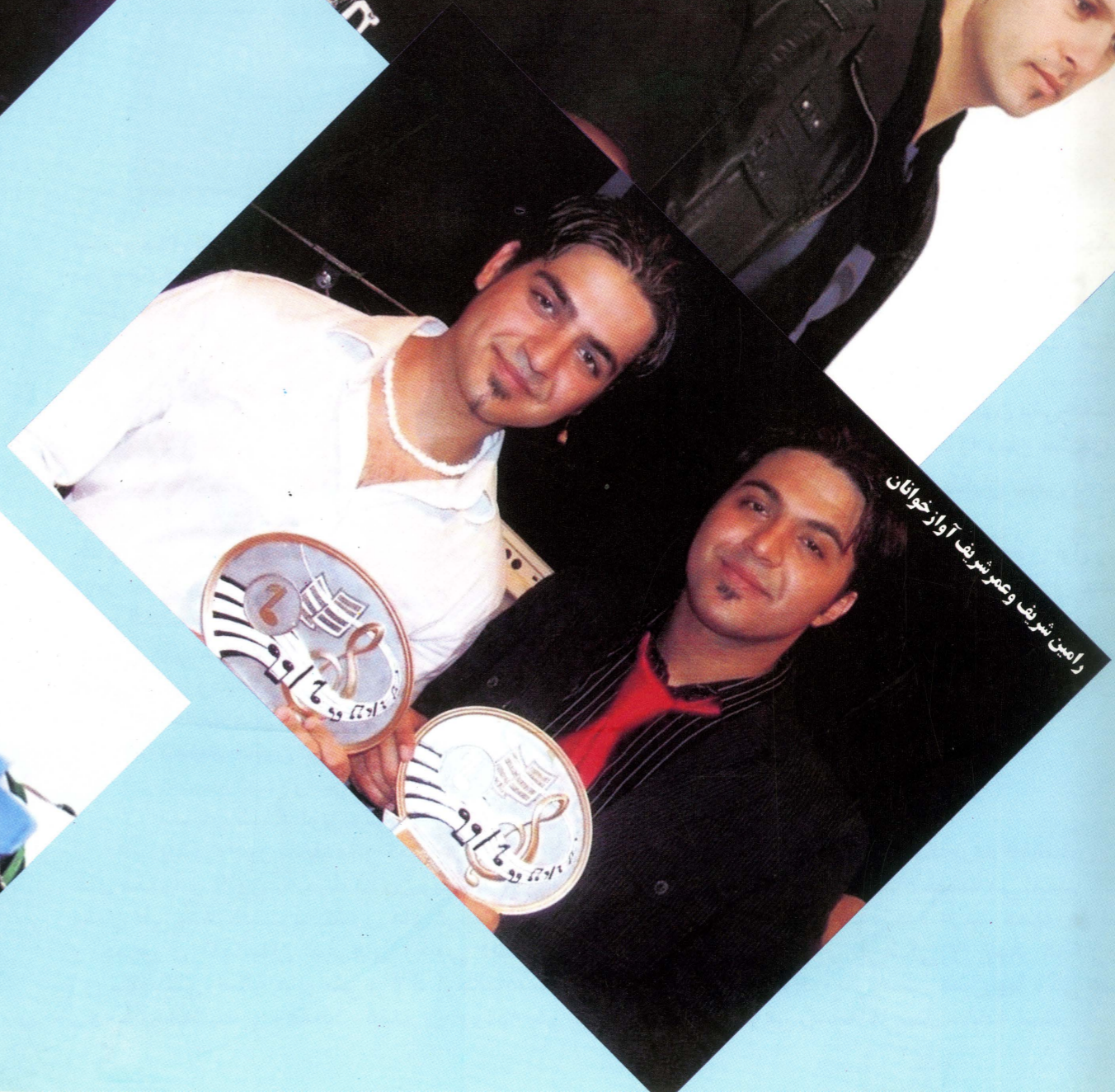
ملالی شیرزاد هنرنیسه

بشیر همدره آوازخوان

رامین شریف و عمر شریف آوازخوانان

ليلى احمدى گویندهٔ موفق

سنگفرش

دختران! شبانه های بی امید
دختران! شکست های بی صدا
ای چراغ های آسمان سوخته
بامن از سپیده های گمشده
عشق سر کنید.
دختران! شناسنامه ها تان
شامنامهء عداوت است

این چنین از غروب چشم های تان ادامه یافت
این چنین اگر وفای تان به جوی های کوچک حثیر
پوست داد

این چنین اگر یقین سیاه ماند
سنگفرش می شوید.

خالده فروغ

ژروی می دیدن په ارمان ولی؟
قرار زره دی کرو خمپه لیزان ولی؟
تاله بنایی چه وفار اسره وکری
په جفادی کر مه ستیری ستوملمان ولی؟
ای دلبره عاشقان پری لطفه کیری
کنبنوی په څنگ کبني ته غمازان ولی؟
رنا روخ دی دلربا راباندی شپه کره
په شانه دی تار په تار کره زلفان ولی؟
خدای دپاره د(صدبر) نه تپوس وکره
چی په مخ دی ځي د اوبنکوباران ولی؟

هاشم صدبر

خ

که خلک نو رولر هخی ، زه صنم تالره خم
 آخر چي تالره درنسم ، نو به چالره خم؟
 دگل یو دید لکه شبنم هغه هم دی په ژرا
 په یو گری وصل راضی شم بیا فنالره خم
 نه می بل خای دتپکی شته نه می بل لور دامید
 که ستا کوخي لره درنشم کومی خوالره خم؟
 دعشق مرض لرم ستا سري شونډی دوابولم
 نه څه تعویذ په خان کومه نه دعا لره خم
 عبدالعلی اخونزاده دکلام نمونه

صدا

دست و پا داریم اما دست و پای نیستیم
 چیست این زنجیر؟ در چرت رهایی نیستیم

چشم ما با تیره گی کهنه عادت کرده است
 دیگر ای فردا به فکر روشنایی نیستیم

در به روی سردی و گرمی دنیا بسته ایم
 از هوای تازه بگذر! ما هوایی نیستیم

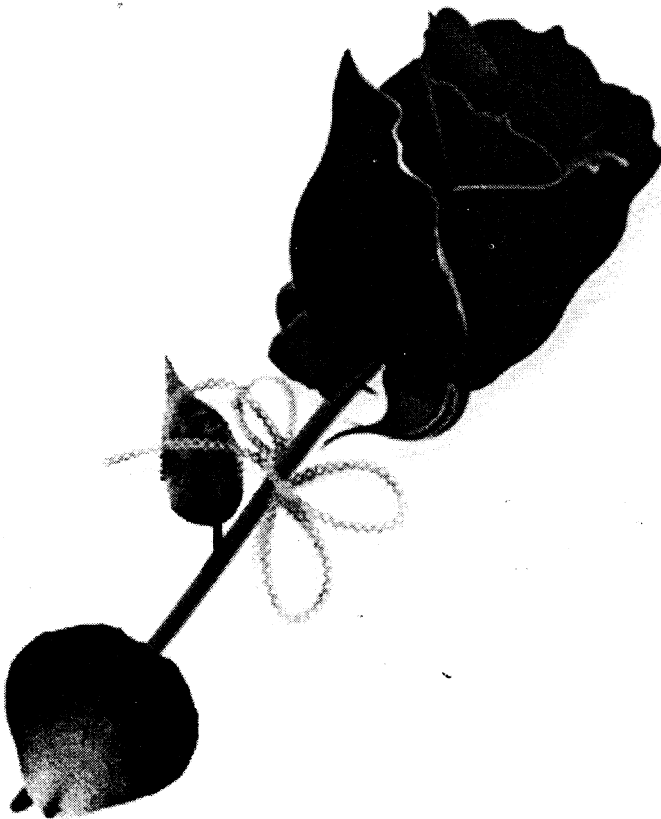
چند ساعت خواب خوش کافیت تا خوشخو شویم
 ما که در اندیشه خواب طلایی نیستیم

این صدا از ماست اما این سخن از دیگران
 این وطن از ماست اما ما کجایی نیستیم؟

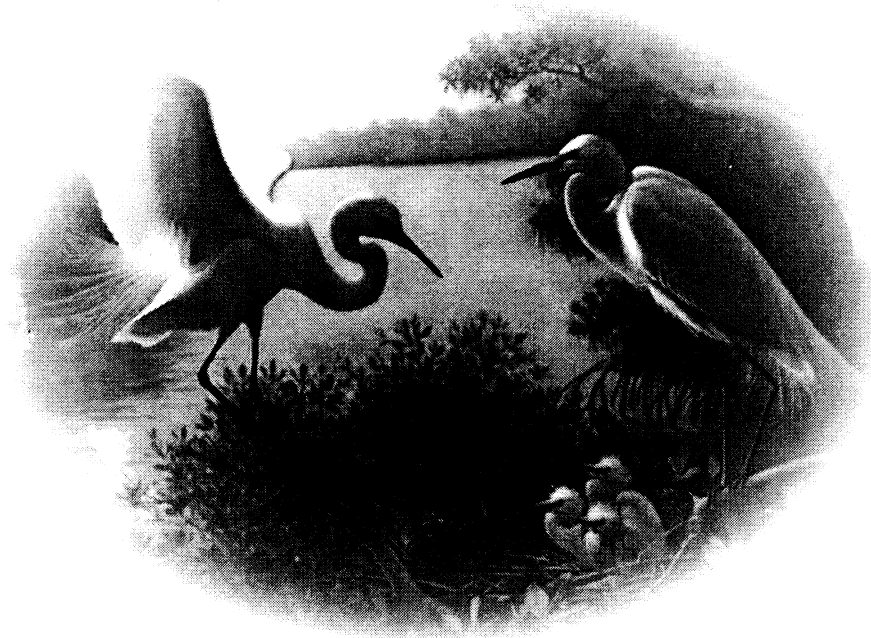
پرده ما میشود با خیمه صد پاره نیز
 ما که در این سرزمین جایی و پای نیستیم!
 سمیع حامد

خوک پیم؟

دازه یم چی اخته په آه و شوریم
 دوحشت دلیو نتوب دمستی کوریم
 تصور دخورو زلفو می آشنا شو
 خوچی ورخ یی دمخ نه وینم شبکوریم
 چی تصویر دحیرانی یی په دیدن شوم
 گوره اوس له هری د دی ستا په لوریم
 هغه بوی یم دوفابلا دی واخلم
 چی شانه په تورو زلفو کنبپر دی خوریم
 دوصل اوپو دی اورد هجران سور کر
 ماحمزه په مرو حساب مه کره که سکوریم
 امیر حمزه شینواری

امتداد شکیبایی

تنها تر از حقیقت تنهاییم بمان
 بار سکوت خسته‌ایم صحرا بمان
 در صبر من تمام غمت خانه می‌کند
 یک دشت امتداد شکیباییم بمان
 در عشق من دروغ وفایت حقیقت است
 من آرزوی مبهم رویاییم بمان
 در موج موج مهر دلم سوزش وفاست
 جاری ترین ترنم دریاییم بمان
 بیتو نفس به سینه‌ام من ره نمی‌برد
 هر لحظه‌ای به خاطره می‌آیم بمان
 هارون راعون

غزل

تاچی مری کرلی دپوی! نوزه هم خمه
 ترخی سوی ایسی شپی! نوزه هم خمه

حوصله می د فلک امتحان یـــــــوره
 ته می ساه ساه از مویی! نوزه هم خمه

زماله سترگو گرپوانونه اوبنکی اوری
 چی تی نه راوچوی! نوزه هم خمه

ستاپر سرمی گرده کلی پردی کری
 اوس چی ته هم راخه خئی! نوزه هم خمه

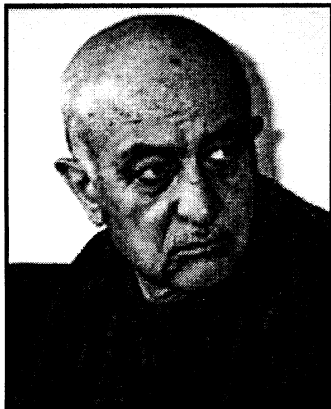
دشبنم پر پلو راتلمه چی لمرتود سو
 راخه ورکی سوی کوخی! نوزه هم خمه

ستا دمرو سترگو تصویر زماپکــــارو
 تاچی وارولی مری! نوزه هم خمه

هارون حکیمی

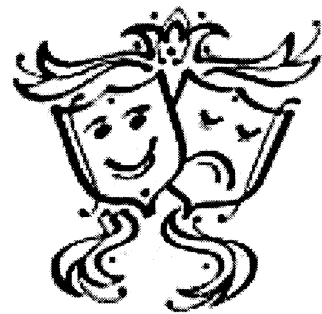
دوکتور محمد اکرم عثمان

پشنو از نی چون حکایت می کند

خلاف عادت، دل سنگ پادشاه نرم می شود، و به شرطی از کشتنش صرف نظر می کند که در صورت افشای راز نه فقط خودش بلکه کودک گهواره اش را نیز زیپر تیغ خواهد انداخت. به این صورت سلمانی جان به سلامت می برد و هراسان و لرزان از قصر می براید. مدتی از سرترس، جلو دهانش را می گیرد؛ لیکن چندی نمیگذرد که رنج نگهداری آن راز نگفتی، خواب و خوراک او را می گیرد و یک محرک بسیار نیرومند درونی، در سفر و حضر و کار و بیکاری، تحریکش میکند که به بام یا چهار سوق براید و با قوت تمام فریاد آورد: او مردم! سلطان سکندر شاخ داره! سلطان سکندر شاخ داره! اما کجا زهره آنرا داشت که سرش را کف دستش بگردد و پورده از روی آن راز برگزید. گپ در دلش غوره می شود و آخر امر گمان میبرد که قطاری از آن غوره ها راه نفسش را می بندند. هنگام کار در دکانش به شدت وسوسه می شود که در گوش مشتری بگوید: سلطان سکندر شاخ داره! سلطان سکندر شاخ داره! و چنین وسوسه ای باعث میشود که اغلب گوش و یا پس گردن مشتری را خونین کند و یا بجای ریش کاکل طرف را کوتاه نماید. به این ترتیب بازار کسب و کارش کساد می شود و آوازه می افتد که خلیفه پیر محمد سودانی و بی فکر شده است. بدین منوال چاره ای جز این نمی بیند که روزی بی خبر به صحرا براید و دور از چشم و گوش مردم، دلش را خالی

آورده اند که سلطان سکندر کابلی ملقب به صاحبقران! دوتا شاخ داشت - بُرا، براق، و تابیده به عقب - که جز ملکه و وزیر دست راستش دیگری از آنها خبر نداشت. پادشاه در اختفای شاخهایش بسیار می کوشید و از داشتن شان دلگیر و عصبانی بود. هنگام روز شاخهایش را تاجی جوهر نشان از انظار می پوشاند و شبها با شبکلاهی می خفت تا متکا و ملحفه را پاره نکنند و بر سرو صورت ملکه نخلند. اما بعد از اصلاح سرو ریشش چاره ای نمی ماند جز اینکه امر کند جلاد خاصش سلمانی را سر ببرد تا رازش در افواه نیافتد و مردم مسخره اش نکنند. به این صورت هر سال دکان چندین سلمانی، تخته بند میشد و هیچکس نمی دانست که صاحبان شان کجا گم و غیب شده اند. بستگان گمشده ها می گفتند: شبی نامگیرک! آمد و او را با خود برد و دیگر خبری ازش نشد. از قضا نوبت به سلمانی موسفید و مظلومی رسید که نامش «پیر محمد» بود. این پیرمحمد چندین سر عیال و چوچ و پوچ داشت و یگانه نان آور آنها خودش بود. در پایان آرایش سر و صورت پادشاه، قرار شد سر او را نیز زیر بالش کنند! سلمانی با عذر و زاری به خاک افتاد و گریه کنان عرض کرد: اعلیحضرتا! امانم دهید و به من رحم کنید به فکر بود و نبود خودم نیستم ولی با مرگ من یک مشت خریچ! خرد و ریزه و سیاه و سفید سرتباه میشوند.

تئاتر او ننداری

استاد میبب الله رفیع

کله دهغه په رمز آگاه شي نو هغه ورته رام کيږي او بيا په هره بڼه او بڼه کيښي کار ترې اخيستلای شي، د دې رام کولو يا په بل عبارت دهغه له زيان څخه دخان ژغور لو او ياد دهغه درحم جلبولو له پاره يې له خپل ذهن سره بر ابرښه الفاظ جوړ کړل، په ښه آواز به يې ويل او کله کله به يې موزون حرکات هم ورسره کول، داکار دخاصو خلکو چي وروسته په کودگرو يادشول، کودگرو ته خلکيووازي عقیده نه درلوده بلکي دهغو په پيروي يې خان له هرازا فتاوو او بليانو څخه په امان باله، دبشري ژوند په تير تاريخ وړاندي مرحله کيښي دا دودونه ددراماتيک هنر دبدياينست دمرحلو مومي زري بلل کېږي اوله دې خايه دی چي دراماتيک هنر دکودوله خپتي څخه رازيريری.

دماشومانولوبی، کورڅکي اودکورپه چاروکيښي دلوبو په ترڅ کيښي دلويانو پېښي کول ددرامي يوه بله ابتدا يې ښه ده، دوی کله داچاري په خپله تمثيولي، خصوصا" دواده دود يوه ډيره ښه لويه ده، په دې لويه کيښي دوی دلويانوله کرونه په الهام اخيستلو سره هغه ټول دودونه په تمثيلي توگه ترسره کوي، چي ليدلي يې وي، يو هلک زوم او يوه نجلی چنگله وي، د دواړو واده سره کېږي او بياله هوکي نه ترواده پوري ټول دودونه تر سره کوي، خو کله داننداره بيا دنانڅکو په وسيله جوړوي، يوه نانڅکه نارينه واله ښه لري او بله ښځينه اوترڅنگ يې نور هم له ارتيا سره سم نارينه او ښځينه نانڅکي جوړې کړې وي دواده مراسم اونوريري اجرا کوي او وري نجوني خپله ساتېږي پرې کوي.

دنانڅکي منځ ته راتگ هم لرغونی دی او دځينو په نظر دانسانيت له لمر څيري

غورځولو او خوښی ښکار ولوسبب شوي اودخپلوانوپه ټوليو او غونډوکيښي يې خپلي خاطرې په تمثيلي حرکتو وښودلي او په خپل غم او خوښی کيښي يې هغوی په دې توگه ورشريک کړل. تردې هم وړاندي تللای او ويلای شو: بشر چي پرځمکه پښه کېښېښوده درامه هم وزيرېده او په خپله دښي آدم زيرېدل هم يوه درامه او يا ويلای شو چي دانسان ظهور هم په دراماتيک شکل شوی دی.

محققين عقیده لري چي کودی او جادود تمثيلی، هنردمورښه لري داځکه چي لومړنيو اوخندويينو خلکوپه خپلوسيطو او کوچنيو ذهنونو کيښي دطبيعي عناصرو داسي انځورونه وايستل چي هغه هريوگاکي د دوی دبرخليک واکمن دی، دې عناصرو لمانځنه پيل کړه، دوی دطبيعت هرڅواک داسي گانه چي انسان

دراماتيک هنر لکه، پېښی، پېري ،ښودنی، ننداري اوتمثيلي حرکات دبشر له لرغوني اوان لومړني ژوند سره تړلي دي چي په نړی کيښي يې سترگي وغړولي، دخان دمړولو او آرام کولوله پاره يې لاس او پېښی ووهلی، په دې هڅوکيښي يې تجربې تر لاسه کړې، دخپل چاپېرښه اوبديي وپېژندل له ښوونه يې گټه واخيسته اوله بدونه يې خان وساته دارامی هوسايی له پاره يې غارونو او اراموځايونوته پناه يوره؛ ورو وروي تجربه زياته، معلومات يې ډېر اودتسخير اواستفادي ساحه پراخه شوه، ددې پېښوپه ترڅ کيښي له ستونځو او هوساييوسره مخامخ شو، اودخوړو اوترخو خاطر ومزه يې وځکله، ترخو خاطر ويې وچولی گونځي کړ او خوړي خاطرې يې دځندا، لاس

په کښې وښودل شول او په کابل او پغمان کښې لويې سينماگانې جوړې شوې چې فلمونه هم په کښې ښودل کېدل او ډرامې هم په کښې سټيج کېدلې په دې لړ کې نوي (۹۰) کاله وړاندې په پغمان کښې د جشن په ورځو کښې هره ورځ سينما تياتر فلمونه او ډرامې خلکو ته وړاندې کول، چې د (مسابقه خواب و بيدارۍ) د (سردار کلان جزيره جاو) مادروطن انور د دې وخت مشهورې ډرامې دي چې پرله پسې په نندارې کښې ښودل کېدلې، همدا وخت پښتو ډرامې هم سترگې وغړولې خودادرامې د تياتر پر سټيج نه بلکه د ښوونځي پر سټيج خپل لومړنی قدمونه کېښودل يوه ورځ غير حاضر ډرامکې چې د تربيتي مرکې بڼه يې درلوده لومړی ځل د حبيبيې مدرسې د زده کوونکو له خوا څو اتيا کاله وړاندې په داسې حال کې چې اعليحضرت غازي امان الله خان هم دې غونډې ته راغلی ؤ د دې لېسې پر سټيج تمثيل شوه، بيا وروسته پوهنې نندارې او کابل نندارې جوړې شوې چې وخت په وخت يې اجتماعي او انتباهي ډرامې ښودلې او داسې نورې نندارې او تمثيلي ادارې هم موجودې وې.

له دې هڅو سره، سره لکه څنگه چې لازمه وه تياتر او نندارې په افغانستان کې ډېر وده و نه کړه او اوس هم چې هر څه د بيارغونې په انتظار دي د تياتر او نندارې له پاره کوم اغېزمن اقدام نه دي شوی، هنر دوستان هيله لري چې تياتر او نندارې ته ځانگړې پاملرنه وشي او د افغانستان دکلتوري بيا رغونې په پروگرام کې د تياتر برخه درنه او اغېزمنه وي.

ورپسې دهند په ټولو ژبو او د شرق په گڼو ژبو کې ډرامې وزيرېدې اوستيجونه تاوده شول. په آريانا يالرغوني افغانستان کښې هم هنر له ویدي او بيا اوستايي سرودونو نه راپيل شوی، د سرودونو ترڅنگ سازونه هم په آريانا کښې ډير پخوا رامنځ ته شوي چې نڅښې او نمونې يې څلورزر وکلونو ته رسېږي، دې موسيقي دلمانځني برخې هم درلودې چې له خاصو حرکتونو او دودونو سره په اجرا کېدلې او تمثيلي روح په کې ځلېده. د دې وخت زړې کيسې روايات هم په تمثيلي برخو ولاړو، مېلې او جشنونه به هم په گڼو تمثيلي پارچو لېدل کېدل چې له دې نه يوه هم د ساماني مېله وه چې هر راز لوبې او هنري ښودنې به په کې کېدلې، اتن هم چې زورا او تر څلورزر وکلونو زيات عمر لري ډله ييزې او تمثيلي نارې په کې ويلې کېږي خوانانو خپلې اوږدې څښې غوړې کړي وي او غوړخوي يې او موزون او شمېر لي گامونه اخلي چې په دې توگه د اتن ميدان يوخونده ورسټيج او اتن يوه زره پورې تمثيلي هنرگرخي. همداراز د ماشومانو گڼې لوبې هنري او تمثيلي خوالري. دافغاني اولس ادبيات کې تمثيلي اړخونه لري چې د تمثيلي ښې بېلگې دي. په کابل کې دابتدایي تياتر څښته د ساين په نامه يوې ډلې کېښودل، له دې ډلې څخه ساين قتاد او دده شاگردانو دکابل ښار په کوڅو کې ځينې دعبرت، خندا يا تاريخي او ډېهلوانی واقعي تمثيلولي او گرځنده سټيجونه يې درلودل همداراز په کندهار کې د ناکيانو ډلې وي چې مشران يې فرامرز ناکي وو او د شپې به يې په کندهار ښار کې متحرکې صحنې را ايستلې دافغانستان دخپلواکي تر لاسه کېدلو وروسته د تياتر او سينما پاڅه بنسټونه

سره سم نانځکه هم جوړه کړای شوې ده خو دنانځکې دزيږيد ولومړنی ځمکه نه ده ټاکل شوې ځکه د زاره چين، لرغوني هند، ځنډن مصر، تاريخي يونان او ډېرو نورو ځمکو څخه دنانځکې زړې نڅښې لاس ته راغلي دي، په افغانستان کې يوه داسې ډيرينه نانځکه تر لاسه شوې وه چې پر جوړيدو يې ډير زره کالونه تېر شوي او تر اوسه دنړۍ له ډېرو لرغونو مجسمو څخه گڼه کېږي.

په يونان کې د ارياب الانواع ډېر نښت او د دوی په درنښت کې د دودونو او تمثيلي حرکتونو رامنځ ته کېدلو او بيا د ادب په غېږ کې د دې پېښو خوندي کېدلو دنړيوال انساني ادب په کورنۍ کې يوه نوي ماشومه وزيروله، د ماشومه مور ډرامه بولو او د پيدايښت ځای يې يونان دی. لومړنی ډرامې منظومې وې او دوي کوميدې تر اړيدې ښې يې درلودې چې رامنځ ته کېدو يې ديونان په ادب کې انقلاب راووست او دښودلو او خلکو ته وړاندې کولو له پاره سټيجونه او دريځونه ورته جوړ شول او په دې وسيله ډرامه اوستيج سره تر لې راغلل، ليکوالوبه ډرامې ليکلې، د ارياب الانواع پريکړې او فيصلې به يې په کې اورولې او د ژوندرواني پېښې به يې په کې راغښتلې. د درې لسان يا ادبي نوتابه پر وخت په اروپا کې دنورو هنرونو د بيا ژوندوموند او په ديارلسمه پېړۍ کې دانتي د څښتن کوميدې ډرامې په ليکلو سره کليسا ولر زوله او د ډرامې د بيا ژوند څښته يې کېښوده.

په ختيځ کې د ډرامې ژوند تر لويديځ وړاندې گڼل کېږي او ځينې روايات ښيي چې په زاره مصر کې د يوې ډرامې نڅښې وموندلې شوې چې څلور پنځه زره کاله وړاندې په سټيج ښودل شوې ده. په هندوستان کې هم ډرامې لومړی دنفلچيانو د ټولولو له خوا ښودلې کېدلې او ډېر ژر د ډرامې داسريزه په ډرامه واوښته او د کاليداس غونډې لوی ډرامه کېښونکی پيداشو چې په سنسکريت ژبه يې د شکو نټلا" په نامه نه فنا کېدونکې ډرامه وړاندې کړه چې ټوله دنيا يې لاندې کړه او ټولو ژبو ته واړول شوه او

انیمیشن تلویزیونی:

انیمیشن فرستاده می شود. storyboard اولین قدم در اضافه کردن هنر به کلمات متن است: storyboard از صفحات کاغذی تشکیل شده که فضایی هم برای کارگردان در آن در نظر گرفته شده تا کارگردان نقشه طرح کند که داستان چگونه انیمیشن خواهد شد. به طور نمونه شامل ناحیه ای در داخل یک باکس است که در این باکس یک طرح کلی نه چندان محکم و نهایی از کار نوشته شده. این طرح کلی خطوطی درباره شخصیت ها و مسیری که دوربین می پیماید است که در زیر تصویر نوشته شده. اگرچه storyboard روی کاغذ است ولی واقعاً خیلی مهم است. چراکه استخوان بندی نمایش است. در انیمیشن storyboard باید بسیار جزء به جزء همه چیز را تشریح کند. جزئیات زاویه های دوربین و نماها خیلی مهم هستند. چون از این طریق حس زمان و هنرنمایی شخصیت ها به ما منتقل می شود.

همچنین در storyboard کارگردان برای این که به متن نهایی برسد شروع می کند به ایده دادن در مورد طرح کلی تا به محض این که صداهای ضبط شده می رسد بتوان کشیدن

صفحات نهایی را شروع کرد. هنگامی که تهیه کنندگان storyboard اولیه را تأیید می کنند، انیماتورها می توانند طراحی های کلیدی برای داستان را انجام دهند. این هنرمندان به طور کامل کار را انیمیشن نمی کنند بلکه لحظات مهمی از هر نما را در یک صحنه نمایش طراحی می کنند و همه پس زمینه های لازم (داخل اتاق ها، چشم انداز خیابان) و غیره برای داستان را نیز رسم می کنند. به منظور حفظ یکپارچگی هر شخصیت، انیماتورها به ورقه های مدل رجوع می کنند. ورقه های مدل مجموعه از طراحی ها درباره این است که هر شخصیت چگونه باید به نظر برسد. ورقه های مدل شخصیت و نسبت های بدن هر شخصیت را به تصویر می کشد. به خصوص نسبت اندازه های هر شخصیت با دیگر شخصیت ها و در موقعیت های متفاوت را از چند زاویه نشان می دهد. این ابزار بسیار مهم و حیاتی است که کارکردی مثل هنرپیشه های واقعی را به شخصیت های انیمیشن می دهد. بدون این راهنما، یک انیماتور ممکن است یک شخصیت را متفاوت با انیماتور دیگر طراحی کند و چنین به نظر برسد که اندازه و ظاهر شخصیت در طول نمایش تغییر می کند.

۵ انیمیتورنگ و رنگ: بعد از این که تهیه کنندگان storyboard کامل شده داستان را تأیید کردند، زمان ساختن انیمیتیک فرا می رسد. یک انیمیتیک طرح کلی خیلی ابتدایی از انیمیشن است که بعضی اوقات "امتحان قلم" نامیده می شود. انیمیتیک تقریباً شبیه به storyboard متحرک است. انیماتورها طراحی های کلیدی را انجام می دهند و از آنها عکس می گیرند به طوری که نمایی از آن چه تولید نهایی به آن شبیه می شود را ارائه کنند. به خاطر این که کار کاملاً انیمیشن نیست، شخصیت ها حرکت های ناگهانی و پرتکان دارند و حرکت دهانشان همیشه با صداها هماهنگ نیست. تهیه کنندگان، انیمیتیک را برای کسب اطمینان در مورد شکل

اجرا و زمان بندی کار واقعی مورد استفاده قرار می دهند. همچنین مرحله انیمیتیک آخرین فرصت برای تهیه کنندگان است تا در مسیر حرکت داستان تغییرات اساسی انجام دهند. بعد از این مرحله هر تغییر بزرگی در کار پرهزینه خواهد بود و پیشنهادی است که وقت را به هدر می دهد. بعد از این که مرحله انیمیتیک کامل شد و همه تغییرات اعمال شد، انیماتورهای آمریکایی طراحی های کلیدی شان را به یک استودیوی انیمیشن در کره می فرستند. امروزه تهیه کنندگان تلویزیونی آمریکایی به شرکت های کره ای مزد می دهند چون که صنعت انیمیشن کره هزینه اش نسبتاً پایین است و به هنرمندان آموزش دیده زیادی دسترسی دارد. انیماتورهای آمریکایی چند فریم کلیدی از کار تهیه می کنند. انیماتورهای کره ای با انیمیشن کردن هر فریم در داخل-بین هر فریم کلیدی کار را شروع می کنند. به طوری که هنگامی که در این مرحله متحرک سازی انجام می شود، ما حرکت های روانی را می بینیم.

بعد از این مرحله، مرحله کشیدن و رنگ آمیزی شروع می شود. انیماتورها هر فریم را با جوهر در داخل اسلایدهای با جنس استات شفاف می کشند و سپس نقاشی رنگ می کشند. از آن جایی که تکنولوژی رایانه ای پیشرفت می کند، بیشتر نمایش ها به صورت دیجیتالی کشیده و رنگ می شوند.

موقعی که مرحله کشیدن و رنگ کردن کامل می شود، هر اسلاید بر روی تصویر پس زمینه انیمیشن قرار داده می شود و از آن عکس گرفته می شود تا یک فریم آفریده شود. فیلم ظاهر می شود و به ایالات متحده فرستاده می شود تا قدم بعدی در فرایند ساختن کارتون برداشته شود. محصول تمام شده رنگ نامیده می

نمایش بی‌کلام (می‌مودرام) :
دارای متن است. حد اندازه متن از یک پاراگراف تجاوز نمیکند و در کل کار از عناصر تنائری استفاده میشود مثل : نور ، دکور ، گریم ، لباس ، یک نمایش کامل است که تنها کلام را از آن حذف کرده‌اند. متن " کارمن " وقتی به شکل بی‌کلام انجام و اجرا شود از این گونه است.

موسیقی و حرکت :
در این حالت تبدیل نت‌های شنیداری به رفتارهای حرکتی که براساس یک عنصر یعنی " ریتم " شکل میگیرد. موسیقی و حرکت میتواند هم قصه داشته باشد و هم بدون قصه باشد. وقتی فاقد داستان باشد و نخواهد موضوعی را القا کند تبدیل به " رقص " میشود. در این حالت رقص نمایشی مدنظر است.

"آدام دارینوس" می‌گوید: رقص و پانتومیم دوقلوهای بهم چسبیده‌اند که فاصله آن‌ها کمتر از تار موسست."
تفاوت این دو در کل میتوان گفت که : در رقص ، رقصنده از زمین کنده میشود و اوج میگیرد. اما ، در پانتومیم، بازیگر با زمین در ارتباط است.

بازیگر یا ایماگر پانتومیم باید نشانه‌ها و کدهایی را با نشانه‌گذاری استفاده کند که تماشاگر آنرا درک کند. ایماگری که رقص نداند ایماگر نیست. ایماگر میتواند رقصنده باشد اما رقصنده ، نمی‌تواند ایماگر باشد

ادامه دارد

صدا انجام می‌شود که تن‌های یک نمایش را تعیین می‌کنند. به طوری که می‌توانیم در فیلم پارس سگ‌ها و جیک جیک پرندگان را بشنویم.

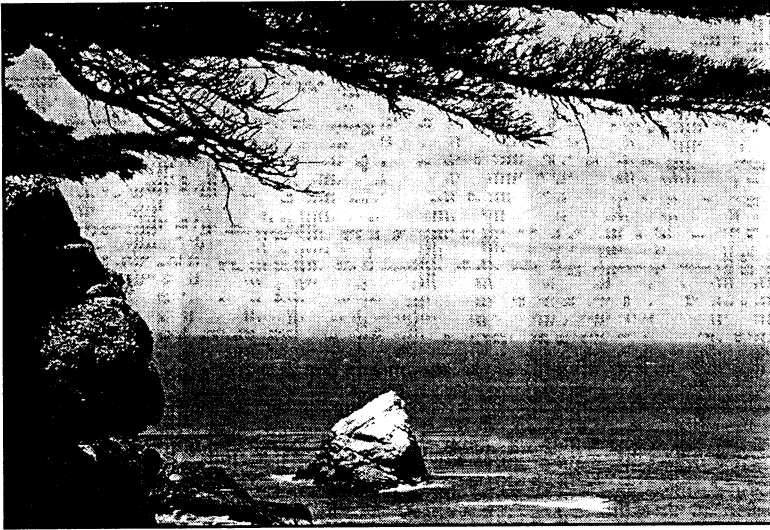
۸- موزیک هم می‌تواند روی تن یک نمایش تأثیر بزرگی بگذارد. در دیپارتمان صدا همه صداهای لازم برای انیمیشن جور می‌شود. بعد از این مرحله بخش‌های صدا با سطح عکسبرداری ترکیب می‌شود. مهم است که مطمئن شویم صدای یک شخصیت موزیک زمینه را نپوشاند یا آن که افکت صدا به طور غیرطبیعی بلند نباشد. بعد از ماه‌ها کار، در نهایت یک قسمت از کارتون پایان یافته. شرکت تولیدکننده نواز اصلی یک قسمت از کارتون را به شبکه تلویزیونی، تلویزیون کابلی، ماهواره و... حمل می‌کند. تا آن موقع قسمت‌های بسیار بیشتری وارد خطوط شده و در فرایند تولید قرار گرفته.

پانتومیم چیست؟
"پانتومیم" عبارت است از چند مجموعه از تابلوهایی پی در پی که بوسیله بدن بازیگر ساخته میشود و در غایت خودش به خلق اثری منتهی می‌شود.
پانتومیم دارای دانش نظری و تنوری است. در ارتباط با مسائل تنری پیکره کلی وجود دارد بنام: "سایلت دراما" (نمایش در سکوت). که در اولین تقسیم بندی به سه دسته کلی تقسیم میشود:

- ۱- نمایش بی‌کلام
 - ۲- پانتومیم
 - ۳- موسیقی و حرکت
- که دارای تعاریف و دسته‌بندی جداگانه‌ای هستند.

۶- صحیح :
حتی اگر یک محصول کاملاً انیمیشن شده در دست داشته باشید، باز هم لزوماً نمایش پایان یافته نیست. ممکن است در رنگ‌ها اشتباه شده باشد که به عکسبرداری دوباره نیاز باشد یا تهیه کنندگان ممکن است از شوخی یک صحنه خوششان نیاید. عکسبرداری دوباره انیمیشن ممکن است پرهزینه باشد بنابراین تصحیح کنندگان حقه‌هایی پیدا کرده‌اند تا به نتایج دلخواه برسند. با بعضی از تصحیح‌های خلاقانه می‌توان تغییرات بسیار زیادی به وجود آورد. حتی می‌توان دوباره برای انیمیشن هدف‌گذاری کرد تا شخصیت‌هایی داشته باشیم که حرف‌های جدیدی می‌گویند یا می‌توانیم از داستان‌های دیگر عکسبرداری کنیم. ما صحنه‌های کاملی از نماهای مختلف برای نمایش‌های مختلف می‌سازیم (به این ترتیب می‌توان از این صحنه‌ها در بخش‌های مختلف کارتون استفاده کرد). کاری که در نمایش زنده تلویزیونی نمی‌توان انجام داد.

این یکی از دلایلی است که شخصیت‌ها در نمایش‌های انیمیشن معمولاً همان لباس قدیمی‌شان را بر تن دارند. برای این که برای حفظ هماهنگی آسان‌تر است که انیمیشن‌ها را از قسمت‌های دیگر مجموعه قرض بگیریم.
۷ حاشیه‌های صوتی و امتیاز: موقعی که کار تصویرسازی متوقف می‌شود، تهیه کنندگان نمایش را به دیپارتمان صدا می‌دهند و مهندسان صدا بخش‌های پر سر و صدا را پاک می‌کنند و افکت‌های صدا را اضافه می‌کنند. برای بیشتر نمایش‌ها، افکت‌های

مور زره

انور وفا سمندر

نو شعر خه شو، شعر ذهن تر پنبو لاندې کړ.

ذهن ژوند، هستي، او دا شپه تر پنبو لاندې کوي؛

ځکه نو مور هستي او دا شپه له ستوروسره تياره کېږدی-هم وينو. مور شاعر زړه ویده پرې ايښی.

مور مينه نه ده زده کړې.

مور د مينې په کولو شمېرو. مور بنسکلاوو ته نه شو کتلاى.

مور خپل شاعر زړه ماشوم پرې ايښی.

مور ژوند ته د گناه په سترگو کتلي.

مور ټول عمر په ناشکری-کې تېر کړی؛ نه راويښېږو.

دردونه او خنډونه ځکه سر اوچتوي، چې مور مينه شوو.

په مينه کې (زه) او(ته) سوزي مينه کېږي؛ نو شعر همدا دی!

کله چې زړه غړيږي، شعر جوړيږي او

انسان گوري چې خه شپې ورځې وې چې بې زړه يې تېرې کړي!

زه خپل يم

غږ او رڼا په مور کې گامونه اوچتوي.

مور د غږ او رڼا دلارې؛ دريځي يو.

غږ او نور پر مور لاره لري. د غږ لاره له سپين زړه ده. د نور لاره د خيال سترگه ده.

او شاعر انسان، وينا وال انسان بل څه نه لري پرته له سپين زړه او د خيال سترگې! شاعر او وينا روږونکی زموږ دزړه په دننه کې ویده دی.

مور که غواړو ښه کار وکړو؛ نو خپل ویده شاعر بايد راويښ کړو؛

هو، شاعر ستاسو خپل دی. ته «خپل» يې.

زه «خپل» يم.

کله چې زړه له مينې ډک وي

د ژوند سفر د کلمې سفر دی د هستي په ستره لمن کې.

مور له غږ او رڼا راولاړ شوي يو.

زموږ لاره په غږ او رڼا کې ده.

غږ او رڼا زموږ هستي را جوړه کړي.

مور د غږ رنگينې څېرې يو؛ نو له خپلو څېرو سره به پاتې شو.

ژوندلی-خبره:

«کله چې زړه دې له عشق څخه ډک وي

نور نو د وېرې لپاره ځای نه شته!»

برخلیک بلنلیک

خدای مينه کوي او مور د مينې له جنس څخه ياستو.

زموږ د برخلیک پانه د مينې په رنگ لیکل شوې.

برخلیک مو د بېرته وربللو له مينې ډک بلنلیک دی.

زموږ راتلل د مينې راورل او وړيا ويشل دي.

مينه هغه وخت موندل کېږي چې وشي.

مور چې څومره مينه ورکړو؛ لازياته يې ترلاسه کوو.

مينه يوازېنې څيز دی چې نه اندازه کېږي. مينه بې زمانه ده.

مينه ځواني او زړښت نلري.

مينه مرگ او ژوند نلري.

مينه فقط شته. مينه يعنې زياته مينه؛

ترپايه مينه؛

د هر څه مينه.

لمر ځکه دومره لوی دی، چې په ټول

جهان رڼا او ژوند خپروي.

له لمره چې څومره مينه غواړو هومره گټه

اخلو او لمر عاشق دی.

عشقری نام پر آوازه ...

عشق در تصفیه و تزکیه نفس و اعتلای روحی انسان تأثیر فراوان دارد و انگیزه به وجود آمدن شهکار های ادبی- هنری، جز عشق چیز دیگری نمی باشد، عشق می فرمود که تنها سر بلند دار سیاست عشق منصور نیست؛ بلکه همه انسان های که در راه رسیدن به کمال و جمال انسانی بند های ساخته و بافته خود پرستان را گسسته اند و در شکست طلسم ایام از پرو سر گذشته اند و با نا ملایمات روزگار مبارزه آگاهانه کرده اند و به گناه عشق به وطن و فرهنگ و عشق به مطلق از خون شان دامن تاریخ گلگون شده است همه به زیبایی و رسیدن به کمال انسانی عشق داشته اند...

او به این عقیده بود، همین نفس است که اگر دو عالم برایش مسیر آید سیر نمی شود؛ ولی انسان را به خسی می فروشد:

رنگ رنگم می فروشد زنده گی و حسرتا

آرزو ها در دل تنگم به تمکین کی رسد او عقیده داشت که انسان های حقیقی مرگ ندارند «موت نفس همانا پیوستن به جاودانگی ست. بقای آدمی نه در جسم، بل در روح اوست.

باری به یکی از کسانی که به مرگ تن تهدیدش می کرد، چنین گفته بود:

تو مکن تهدیدم از کشتن که من تشنه زارم به خون خویشتن

آزمودم مرگ من در زنده گیت چون رهم زین زنده گی پاینده گیت

عشق می فرمود که هم و غمی جز عشق نداشت واز همان آغاز سودو سودای دیگر از یاد برد و فقط سوداگر عشق شد، در این باره گفته است:

عشق اگر در کارو بار این جهانم میگذاشت

کره مهتاب رفتن پیش من نسوار بود

عشق می فرمود از تجمل و ظاهر سازی بیزار و تجلی عشق محبوب محورم عشرتها و گفتگو های او بود هم قصر های زنگارو گل و گلزارها بدون یار برایش لطفی نداشت:

ایدل نالان به سوی باغ و بوستانم مکش

خوش نمی آید مرا بی یار این گلزار ها او هر ذلتی را از جانب عشق

مفتخرانه می پذیرفت و هر بلا و دردی را از جانب معشوق می پسندید:

هر ذلتی که بر سرم آید ز راه عشق غمگین نمی شوم که در این افتخار ماست

شيفتگی عشق می به موسیقی و تراز نشانه های خوش شریں اوست. اما او

سازهای سینه خود را کمتر از سنتور نمیداند:

ساز های سینه ما هم از کم سنتور نیست

همچو آهنگ دلم در کاسهء ظنبور نیست

عشق می فرمود و ارسته به حدی از طمع بیزار بود که حتی یک سلام از روی

غرض را برای شخص خویش مجاز نمیدانست:

ای عشق می سلام طمع با کسی مده الفت به هر که می کنی بی مدعا خوش است

عشق می با وجودیکه شیوه ساده زیستن را برای خود انتخاب کرده بود

و هیچ نوع بلند گوی تبلیغاتی نداشت، باز هم شعر او دهان به دهان می گشت

و ذوقها بر می انگیخت . خود در این باره گفته است:

نظم سازم قطره های خون دل را عشق می

زان سبب مقبول عالم بیت رنگین من است و باز هم اوست که در حال سبب آواز سر میدهد:

گذر از عشق می باوی میامیز که دریا نوش مانند نهنگ است

عشق می که از بنیاد با دوستی غرض آلود مخالف بود و دوستی بی مدعا را می پسندید به همه توصیه میکند که:

با مدعا به سر نرسد دو سستی کس یاری و آشنایی بی مدعا کنی

بر اساس گفته های حیدروجودی صوفی غلام نبی عشق می در روز های پایانی

زنده گی پر بارش یک روز در سکوت فرو رفت و حرفی به لب نیاورد

و از درد جانگدازی که دل تنگش را فرا گرفته بود، صدای خود را بلند نکرد،

و گرنه گفته بود که:

دلم تنگت غوغا می کنم یار صدای خویش بالا می کنم یار

به هر صورت که شد هنگام مردن ترا در خویش پیدا می کنم یار

اگر چه عشق می در هنگام مردن صدای خویش را بالا نکرد؛ ولی باور

قوی داریم که گم شده خود را در خویش پیدا کرده بود که عمرش به خاموشی گرانید.

صوفی غلام نبی عشق می محبوب ترین شاعر روزگار ما با وجود زنده

گی ساده و بی پیرایه تمامی لحظه های عمرش سر شار از لطف و زیبایی بود.

شعر های او چون از دل برخاسته بودند همه دلها را تسخیر کرد. او که

در سراسر حیاتش از زشتی ها گریزان بود، سرانجام در نهم سرطان سال

۱۳۵۸ آهنگ سفر آسمان بست تا در جوارو قرب حضرت سرمد، شاهد

جمال زیبا آفرین شاه شاهان باشد.

اگر چه اوظاهرا" از میان ما رفته است، اما غزل های زیبا و عاشقانه

او چون مشعلی درخشنده بر تارک زمانه ما و عصر های دیگر همچنان

باقی خواهد ماند.

رنگ فیزیکی

از نور بخار سوئیم لمپه ها در چند شیوه معاصر که تقریباً مکمل به رنگ زرد مشبوع است یک استثنا بوده است. گوناگونی وسیع رنگهایی که همه روزه دیده میشوندند تماماً "رنگهای پائینی مشبوع شده، از مخلوط نور طول امواج می باشد. اشباع و رنگامیه (رنگ) دو تفاوت کیفی رنگهای فیزیکی اند تفاوت کیفی درخشندگی، شدت یا انرژی نور است.

زمانی که نور سفید ذریعه منشور عبور میکند، هر قدر این دریک طیف رنگ مختلف جدای می شود، منشور نور را توسط انکسار یا خمش، نور رنگ های مختلف در زاویه های مختلف جدای سازد. نور سرخ، کمتر منحرف شده و نور بنفش بیشتر انحراف مینماید. رنگ های ابتدایی یا اولیه

چشم انسان مانند یک ماشین برای تجزیه و تحلیل بینایی فعالیت نکرده، وحس عین رنگها میتواند توسط محرك فیزیکی

به شکل سیاه معلوم نمی شود. نور، مرکب از اهتزاز طول يك موج واحد در حیطه بینایی با طول موج نور دیگر از لحاظ کیفیتی فرق دازد. این تفاوت، کیفی، ظاهراً "به طور ذهنی مثل رنگ به مشاهد می رسد. نور با طول موج ۰,۰۰۰۰۷۵ سانتی متر (۰,۰۰۰۰۳۰ انچ) به رنگ سرخ، و نور به اندازه طول موج ۰,۰۰۰۰۳۵ سانتی متر (۰,۰۰۰۰۱۴ انچ) به رنگ بنفش به مشاهده میرسد و کیفیت تداخل طول امواج متوسط به، رنگ آبی، سبز، زرد یا نارنجی از حرکت طول امواج بنفش به رنگ سرخ مشاهده می شود.

رنگ نوریک موج طول واحد یایک باند کوچک طول امواج به رنگ خالص بینایی یا فام شناخته شده است. چنین رنگ هایی خالص گفتنی است که به طور کامل مشبوع شده و ندرتاً خارج از لابراتوارها امواج شده اند. استفاده

رنگ، پدیده فیزیکی روشنائی یادرك بینایی وابسته با طول امواج گوناگون در قسمت طیف الکترو مقناطیسی (دید تابش الکترو مقناطیسی، بینایی) است. نظریه احساس تجربه شده توسط انسان ها و بعضی حیوانات، مشاهده رنگ هایك پروسه فیزیولوژی عصبی است. شیوه هایی که امروز برای تشخیص رنگ استفاده می شود. مربوط به تخنیک شناخته شده به نام سنجش رنگ (Colormetry) مشمول اندازه گیری صحیح علمی مبنی بر طول امواج سه رنگ ابتدایی می باشد:

نور سفید مرکب از شدت الکترو مقناطیسی امواج بوده که به طور مساویانه از ۳۵ تا ۷۵ میلیون يك سانتی متر (تقریباً ۴ تا ۳۰ انچ يك ملیون) توزیع شده اند. اگر شدت این ضربه های بیشتر باشد، رنگ به شکل سفید، اگر کم باشد رنگ به شکل خاکستری و اگر شدت ضربه آن صفر باشد، رنگ

پروجکتور و با سبزر دیگر پروجکتور نشان داده شد و یک رنگ مکمل دو باره تولید و پدیدار شد. هنگامی که نور سفید عین پدیده در پروجکتور دیگر استفاده شد همین اتفاق افتاد. انعکاس نور رنگها در پروجکتور صحنه را به شکل رنگهای تکمیلی نشان می داد.

میکانیزم جذب نور توسط ماده برای تولید رنگ مبهم است. این ظاهر را یک فعالیت ساختمانی مالیکولی ماده است. در صورت مرکبات عضوی، تنها مرکبات مشبوع ناشده، رنگ نشان می دهند. و رنگ یا رنگمایه آنها شاید در اثر عوض شدن مرکبات کیمیایی تبدیل شود. مرکبات غیرعضو به طور عموم در محلول یا شکل مایع بیرنگ هستند، به استثنای مرکبات که به اصطلاح انتقالی یاد می شوند.

رنگ آبی آسمان به سبب پراگنده گی طول موج کوتاه ترکیب آبی نور سفید آفتاب ذریعه مالیکول واتوم هایی که آتموسفیر را می سازند به وجود میاید. یک پراگنده گی مشابه می تواند در یک تیتر سینمایی تاریک به مشاهده رسانده شود، از یک طرف دیدن نور آفتاب پروجکتور آبی به نظر میرسد، به خاطریکه دود و خاک در فضا تا هنوز در پرده پروجکتور سفید است.

آبی و آبی تیره (نور متمایل به سبز-آبی)، که سرخ را جذب می نماید این رنگهای تفریقی ابتدایی، همچنان به نام رنگینه های ابتدایی یاد می شوند. آنها را می توان با هم دیگر در یک مقدار مختلف برای مطابقت رنگ یا رنگمایه نزدیک مخلوط کرد اگر هر سه رنگ با هم مساویانه مخلوط گردند در نتیجه رنگ سیاه را تولید خواهند کرد. یک مثال واضح از مخلوط تفریقی ابتدایی در رنگ عکاسی و در رنگ چاپی تصاویر مجله ها است، از آن جایی که رنگ نزدیک به رنگهای سرخ (Magenta)، زرد سیاه و آبی تیره به طور موفقانه در ایجاد رنگ طبیعی استفاده می شوند، ایدون هیر بیرت لاند (Edwin Herbert Land) فزیک دادن و مخترع امریکایی در بخش کامره پولاریود (Polaroid Camera Land)، آن رنگها را که وابسته به میزان یا اندازه بینایی میان طویلترین و کوتاه ترین طول امواج نور بود، به اثبات رسانید. او عین صحنه را در دو توتیه سیاه و سفید، فلم یک توتیه زیر روشنایی سرخ برای طول موج طویل و یک توتیه زیر روشنایی سبز برای طول موج کوتاه عکاسی نمود. هنگامی که هر دو شفافیت در عین پرده طرح ریزی شد، بایک نور سرخ در یک

مختلف تولید و تهیه شوند. بدین سان، یک مخلوط نور سبزو سرخ روشنایی مخصوص عینا" مانند روشنایی زرد پدیدار شده، با این که این طول موج در مشابعت به نور زرد نمی باشد به درک هر رنگ میتواند با ترکیب کمیت های گوناگون سرخ، آبی و سبزمثنی گردد. بنابراین چنین رنگها را به حیث رنگهای افزودنی ابتدایی شناخته اند. اگر نور این رنگهای اولیه با هم مساویانه اضافه گردند، رنگ سفید بوجود میاید. یک تعداد جفت رنگ بینایی خالص را به نام رنگهای تکمیلی یاد میکنند اینها همچنان موجود اند. اگر افزودنی ها با هم شوند، اینها عین احساس سفید را تولید میکند. در میان این جفت ها، زرد و آبی، سبز، آبی سرخ و سبز و بنفش می باشد.

بیشترین رنگهایی که در تجارب عادی دیده می شوند به علت جذب رنگ سفید می باشد رنگینه ها که بیشتر به هدف جذب طول امواج قطعی نور رنگ میدهند و یکدیگر را انعکاس و یا انتقال می دهند، رنگ نا جذب شده تولید می کند.

رنگهای که نور رنگ های ابتدایی را جذب می نمایند، به نام رنگهای ابتدایی تفریقی یاد می شوند. آنها مایل به سرخ (رنگ طباعتی) اند، که سبز، زرد

د پېښه پي کړي سپک

تلویزیونی ژورنالیزم :

د خبرونو او گزارشونو په جوړولو او وړاندې کولو کې خیرتیا یا Accuracy د ځانگړي ځای درلودونکې ده او هم باید ټول خبرونه او گزارشونه له دغې مهمې ځانگړتیا څخه برخمن وي. په ځانگړي ډول، د هر خبر لپاره لاندېنې پیژندل شوي پوښتنې د یادولو وړ دي:-
 ۱- څه پېښ شوي دي؟
 ۲- چېرته پېښ شوي دي؟
 ۳- څه وخت او کله پېښ شوي دي؟
 ۴- څوک په کې ککړ یا دخیل دي؟
 ۵- ولې دغه پېښ شوي دي؟
 ۶- څنگه یا څرنگه دغه پېښ شوي دي؟
 دا د هر خبر لپاره هماغه پیژندل شوي شپږ پوښتنې دي چې باید خبر ورته ځواب ووايي. له بل لوري، د ټینگار او تاکید وړ ټکی په تلویزیوني ژورنالیزم کې د شتو خبرونو او گزارشونو په اړه اړیکه یا ربط Relevance دی. کېدای شي چې د خبر News د وینې لپاره لاندېنې ویبونه د معادل په توګه وکاروو: معلومات- خلک- حقیقتونه- مور څه وایو؟- څه نوي- وختتېری یا تفریح چې په انګرېزی کې یې معادل داسې راورل کېږي: Information-

What We -People- Realities Say?- Anything New- Entertainment

د خبري برنامو په چمتو کولو کې باید درې اړونه له یاده ونه ویستل شي؛ خبر باید نوی، رشتیا او په زړه پورې یا زړه راکښونکی وي او که چېرته خبر دغه درې ځانګړتیاوې ونلري، نو سمون په کې راولی. اوس باید وکتل شي چې کوم څیزونه د یوه تلویزیوني خبر د رښتیا یې او د زړه راکښونتیا لامل کېږي؟

What Makes A Good TV NewsProgram

- ۱- په تلویزیوني خبر کې لومړنی څیز انځور Picture دی یانې تلویزیون یوه انځوریزه رسنۍ ده.
- ۲- ویبونه یا کلمات Words
- ۳- وړاندې کوونکی Presenter
- ۴- چمتو کوونکی یا تولیدونکی Producer
- ۵- مدیر یا Director چې د تخنیکي مسئلو پازوال (مسؤل) دی او د غږ او انځور په اړه الواک (نظر) ورکوي او هممهال د یوه تولیدونکي په توګه هم پازوال دی.
- ۶- د ښې چال چلند شتون .

۷- وړ او مناسب میوزیک کارول هم په خبري کارونو کې له مهمو مسئلو څخه شمېرل کېږي، د بېلګې په توګه کېدای شي چې د یوه سملاسي یا عاجل خبر د خپرېدو څرګندوونکی واوسي.

۸- ښه نظم او اداره، نن ورځ تولیدوونکي پاڅېږي او خبرونه وایي چې دا نوښت هغې امریکایي لوبې ته ورته دی چې یو کس راپاڅي او په دېواله کې پر شوي نښې اووه شتي یا غشي ورتوغوي.

۹- ښه سمونکي یا ایډېټر په خپله ژورنالېست دی چې په دودیز ډول کولی شي، خپله برنامه چمتو او کنټرول وکړي.

۱۰- Design Studio and Scene د ستودیو او مناسب ځای یا صحنې جوړول. نن ورځ د ستودیو په جوړولو کې له هغې نمونې یا ماډل څخه ګټه پورته چې د دایروي Circle جوړښت په نامه سره یادېږي، په دې نمونه کې یو تولیدوونکی کېږي او دویم تولیدوونکی د خبر له پیل سره له د ستودیو له کونجه د څوکي پر لوري راځي او د خبر لوستلو

پر مهال کېږي. له بل لوري هم، درېيم توليدونکی د بېلگې په توگه د لوبو يا ورزشي خبرونو د لوستلو لپاره ستوديو ته ننوځي چې خبرونه يوي بلې کېمري ته ووايي چې ثبت شي. ويښونه او انځورونه دواړه په گډه سره کولی شي چې ټلويزیوني خبرونه لا زړه راکښونکي کړي. په لويديزه اروپا کې وگړي پر دې گروهمن دي چې بايد خبرونه باکيفيته شي او دغه کار د انځورونو پر مټ سر ته رسوي؛ بايد د کار غټه اندازه د انځورونو پر اوږو ورواچول شي. د لېتوانيا په هېواد کې زياتره ژورنالېستان پر دې باور لري چې ويښونه تر انځورونو مهم دي، خو په سلو کې پېنځه ايا سلنه معلومات مور د ليدلو له لارې او پاتې پېنځه ويشت د اورېدو له لارې تر لاسه کوي.

د يوې خبري کڅورې Package News په جوړولو کې لومړی بايد انځورونه جوړ او چمتو شي او وروسته دې خبر د هغه څه پر بنسټ جوړ شي چې په انځورونو کې ليدل کېږي. په راډيو کې د خبر جوړولو لپاره پر ويښونو او غږونو Words and Sounds زيات ټينگار کېږي، خو په ټلويزيون کې زياتره وخت پر انځورونو ټينگار وي. البته د بېلابېلو هېوادونو په ټلويزيونونو کې د کار آرونه او شرايط ډول-ډول دي. د بېلگې په توگه، د بوتسوانا په هېواد کې هېوادمشر وايي: ((تر هر څه وړاندې بايد زما انځورولری او وړاندې يې کړئ!)) خود يوي بېلگې په توگه، په فرانسه کې د يوې

الوتکې دچټکې او اضطرابي ناستې په اړه انځورونو په بشپړ ډول هر څه ويل، چې په دې اړه خبر يوه نيم گړی وخت ونيو.

د ټلويزيون ډولونه:

- ۱- دولتي ټلويزيون StateTV
 - ۲- عامه ټلويزيون Public TV
 - ۳- خپلواک ټلويزيون Independent TV
- د دولتي ټلويزيونونو په اړه، دولت د دغې رسنۍ ټول واکونه او اختيارات په لاس کې لري او د ټلويزيون او د هغه د برنامو د مالي بوديجې برابرول هم دولتي وي يا د دولت پر غاړه يې وي.

خو اوس هم د نړۍ په زياترو هېوادونو کې له دولتي ټلويزيونونو څخه د عامه ټلويزيونونو پر لوري د بدلون يو تدريجي خوځښت شتون ولري. د عامه ټلويزيون پانگه خلک او وگړي پوره کوي او دغه ټلويزيونونه هم د خلکو پر وړاندې پازه (مسئليت) لري. مگر په ټوليز ډول ويل کېدای شي چې ډيموکراسي پر پانې زړه راکښونکې، خو په کر يا عمل کې سخته ده. په هغو هېوادونو کې چې د ډيموکراسۍ ژمن او مدعيان دي، لکه انگلستان، په مدني ډول يا Civilized Way د بي بي سي غونډې شبکه کنترولوي چې دغه چاره زياتره وخت د Gentlemen Club څانگې په نامه له

خوا ترسره کېږي. زياتره بانک لرونکي، سياستوال او د انگلستان لوړپوړي چارواکي په دې غونډه کې غړي دي، له يو بل سره ليدني کوي او د هېواد د مهمو مسئلو په اړه په کې هود نيسي او پرېکړې کوي.

د ټلويزيون د ليدونکيو د کموالي لامل:

- ۱- ټلويزيون نېغه په نېغه يا مستقيمي کتنې ته اړتيا لري او زياتره خلک دغه کار نه کوي.

- ۲- لکه د انټرنېټ غونډې وسيلې په رامنځته کېدلو سره، د معلوماتو د تر لاسه کولو اسانتيا يې رامنځته کړې او د وخت له بېخايه تېرولو څخه مخنيوی کوي.

- ۳- راډيو هم د څرنگوالي (کيفيت) له مخې په ټولنه کې لوړ ځای نيولی دی.

څه وکړو چې خپل ليدونکی له خانه سره وساتو؟

- ۱- په خپرونه کې ښه والی او پياوړتيا Consolidation پيدا کول.
- ۲- خپل آرونه او سټنډرډونه بايد پر خپل ځای او غښتلي وساتئ او برنامې ورځ تر ورځې ښې کړئ.
- ۳- د خپري برنامو بياخلي يا تکرار زيات کړئ. د بېلگې په توگه، په برتانيا کې کې هره گړۍ پېنځه (۵) دقيقې خبرونه لري، پاتې: ۴۴

بشنو ازنی چون....

کوجه شهر روشن شده بود و همه میدانستند که فتنه زیر پای شهسوار است. او هر جا بود و هیچ جاه نبود. شبی با خواجه بر دیوار خانه جرنیلی میبرد آمد و هست و خودش را آتش میزد و شبی دیگر خزانه دولت را غارت می کرد و غنیمت بدست آمده را به شورشگرها تقسیم می نمود.

درین میان زمستان عاقبت سوزی می آید و برف سنگینی زمینها را می پوشاند. پلزن های ماهر به فلیته و چراغ، پل پای شهسوار را می جستند و رفته رفته با شگفتی میدیدند که پل او به تدریج تغییر شکل مییابد و شبیه پل پای شیر می شود. خبر را بازم به پادشاه میبرند پادشاه غرق در حیرت میگوید: ترسوها! شما را سیاهی پخچ کرده. بازم بکشید و تخم کاکه را در کابل نگذارید! از سرهای کاکه ها کله منار درست می شود ولی بازم پل های پلنگها و شیرها در دامنه

های کوه های آسمانی، شیر دروازه و تپه های بی بی مهر و مرنجان پیدا می بودند که روز تا روز به ارگ شاهی بالا حصار نزدیک میشدند. بالاخره شاه شاکدار که می بیند در میدان جنگ کاری از پیش نمیبرد به حيله متوسل میشود و با پراخت مبلغ کلانی هرزه نامردی را میخرد که ظاهراً یکی از یاران شهسوار بود. او محل اختفای سرکرده اش را دریکی از قلعه های «نه برجه» کابل نشان میدهد. سپاهیان حکومت شبشب آن قلعه را در محاصره می گیرند و کاکه را در حال خواب دستگیر می کنند.

سلطان امر میکند که شهسوار را تنهای تنها به حضورش بیاورند تا از نزدیک ببیند که آن سرکش از چه قماش است. تا آوردن شهسوار، شاه شاکدار مانند یک نرگاو وحشی سُمهایش را بر زمین می ساید و از سوراخهای دماغش تف تباداری میبیرد. کاکه را کشان کشان داخل قصر میکنند. تمام چشمها بسوی او دور میخورند اما کاکه آسمان را می بیند و خمی به ابرو نمی آورد. در خلوتخانه امیر وقتیکه چشم امیر به او می افتد چنان شراری از مردمکهای سبزگونش می جهد که گفتمانی گرگی خون آشام منتظر طعمه است.

شهسوار خونسرد و آرام مقابل شاه می ایستد و گمان میبرد که تا چند لحظه دیگر سرش از خودش نخواهد بود. لیکن شاه با صدایی گرفته و بمی از او می پرسد: نامت چیست؟ کاکه جواب میدهد: شهسوار. شاه می پرسد: از کجای کابل استی؟ کاکه جواب میدهد: از بره کی شاه می پرسد: ای (این) نیهای تهمتگر، ساخته دست توست؟

کاکه جواب میدهد: نی ساخته دست خداست. شاه میپرسد: چطور پیدای شان کردی؟ کاکه جواب میدهد: از یک دشت خدا. روزی راهی نیستان بودم که چشم به چند تانی رسا و خوش ساخت افتاد که لب یک چاه رسته بودند. علی الحساب

جلاد ها کاکه را می بندند تا در صحن قصر سر ببرند و او بی مقاومت پیش می افتد و رضا به قضا میدهد . ناگهان نرسیده به دروازه می ایستد و لاحول گویان، شیطان را لعن میکند.

پادشاه گمان میبرد که ضعف بر کاکه چیره شده و از بیم مرگ پاهایش سستی کرده است . اما مرد مردانه صدا میزند : او پاچا مره نکش که کار دارم!

پادشاه با طعن و پوزخند میگوید: چی کاری به موقع! خوب بگو که چی کار داری؟ جواب میدهد: میخوام حج برم ، حج بیت الله . پادشاه میگوید: راه گریز می پالی؟ دیدی که کمدل شدی؟ شهسوار میگوید: اگه پس نامدم نامرد استم. پادشاه میگوید: شرط سنگینی بگردن گرفتی . تا پس آمدنت، سر بریدنته معطل می کنم. چند روز بعد کاکه، همراه با قافله ای بزرگ، راهی خانه خدا می شود و برای ماه ها نا پیدا می باشد. همه می پندارند که او پادشاه را فریفته است و هرگز برنخواهد گشت . اما روزی از روز ها شهسوار همچنان سر بلند و سرمست سر میرسد و به ملازمان پادشاه میگوید که خبر برگشتش را برسانند . امیر هم بی درنگ او را بار میدهد تا ببیند که حریف، به استغفار نشسته است یا خیر؟ اما شهسوار همچنان هر دو پا را در یک کفش می کند و میگوید که کماکان شهسوار است. باز دعوا بین دو مدعی در می گیرد، ر سر انجام شهسوار به شاه میگوید: اگر تو هم شهسوار باشی به مه نمی رسی، مه حاجی شهسوار استم. امیر را خنده می گیرد و حیفش می آید که چنان قلندری را به جلاد بسپارد . شاخ کبرش می شکند و بار اول دست برشانه شهسوار می گوید: حقا که در سفتی. اقرار میکنم که تو شهسوار استی . زیب و زینت شهر کابل مرد های کابل است، اگر کابل از مرد خالی شوه هیچ و پوچ میشه و فقط گاه و کاهدانش میمانه .

چاقویمه کشیدم و آنها ره با احتیاط تمام از بیخ بریدم. روزی که کار صاف کردن و سوراخ کردن شان تمام شد و خواستم امتحان شان کنم با هر پُفم، صدا میزدند که: سلطان سکندر شاخ داره، سلطان سکندر شاخ داره پادشاه بعد از اندک تأملی میگوید: نپها دروغ میگن، تهمتگ ر استن گد . کاکه میگوید: از پیر پیر ها سینه به سینه مانده که اگه گفتنی ای باشه و هزار کس از ریش گوینده بگیرند که دهان باز نکه، باز هم امکان نداره. آن «گفتنی» امسال، یا سال آینده یا هزار سال پس به گوش مردم میرسه . پادشاه در میماند که چه بگوید. در تمام عمرش هرگز به مستی سستی چون او بر نخورده بود. گپی مناسب شان خود می پالید و لی نمیاید. لاجرم از باب دیگری سخن میراند . می پرسد: آیا درست است که جار میزنی، شهسوار، شاه رادمرد هاست؟ شهسوار جواب میدهد: بیخی درست است . پادشاه می پرسد: مگر خبر نداری که ثبات دین و دولت، از دولت سسر پادشاهان است؟ شهسوار جواب میدهد: پادشاهی ارزانی خودت، اما مه ده پارسایی و مردی شهسوار استم . اگه شهر از پاک ها و پارسا ها خالی شوه پوچ و بیدانه میشه پادشاه میگوید: پس میگی که مه پارسا نیستم؟ شهسوار جواب میدهد: خدا بهتر میدانه . ای (این) منصب هم با لاولشکر گرفته نمیشه . پادشاه میگوید: پس قد بلندک میکنی؟ نمی فهمی که در یک ملک دو پادشاه نمی گنجه؟ شهسوار میگوید: کار مه با دلهاست بمان (بگذار) که حاکم دلها مسه باشم! پادشاه بر افروخته جواب میدهد: گپت بوی فتنه میته (میدهد) از گپت نگذری مثل مرغ سرته (سرت را) جدا میکنم. شهسوار جواب میدهد.

خروسی که بی تیغ خونخوار مرد به دور افگنیدش که مردار مرد

مه از گپم نمیگردم . شهسوار تا دم مرگ شهسوار است. پادشاه میگوید : پس سزای قروت او (آب) گرم !

دبنيينه يي كړی سبك

څه ډول د خبرونو اعتبار زيات كړو؟

۱- تجربه Experience د خبرونو د اعتبار د ساتلو لپاره تر ټولو مهم لامل دی.

۲- د کارکوونکیو په ترکیب او گومارني کې باید له ځوانانو گټه واخیستل شي. برابري یا متعادلې خبرخوني Balanced Newsroom ته رسېدل سخت دي، وياند او تولیدوونکی باید ځواکمن او هڅاند واوسي.

اعتبار د يوه خبري سازمان تر ټولو مهم څيز دی او يو تولیدوونکی باید پياوړی ځواکمنتيا يا توانيې ولري چې دغه اعتبار پر خپل ځای وساتي. باید ليدونکی يا مخاطب وپېژني او پوه شي چې څوک دی؟ او څه وخت ټلويزيون گوري؟ او پر همدې بنسټ يې خبرونه باید د څلرويشتو (۲۴) گړيو په اوږدو کې تازه او پر وخت دي برابر Update شي. له طنز څخه گټه اخیستل زيات ارزښت

لري، خو باید د هغه محدودیتونه هم وپېژندل شي.

د خبر د خپرېدا وړ او مناسب وخت کوم دی؟

په حقیقت کې هماغه Peak Time دی چې د بېلابېلو کولتورونو او ټولنو کې بېلابېل شکل لري. د بېلگې په توگه، په برتانيا کې خلک د شپې له اتو (۸) څخه تر لسو (۱۰) بجو پورې د خبرونو د اورېدلو او د زړه راکښونکیو برنامو د ليدلو لپاره چمتو وي. د برنامو بدلول او ټاکل:

د برنامو بدلول او د هغوی ټاکل باید د کوچنیوالي يا لنډوالي، پرله غښتوالي (تدریجي) او ادبي خانگرتياوي ولري.

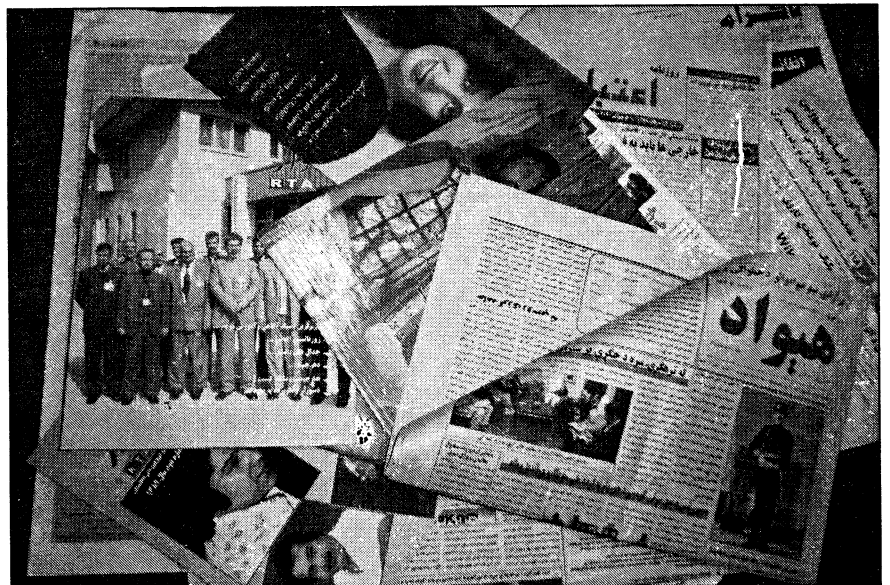
تولیدوونکی د خپرونه په جوړولو کې مهم نڅج ترسره کوي، په ځینو هېوادونو لکه روسیه کې د لیدونکیو د جذب لپاره له اریانوونکیو طرزونو څخه کار اخلي، تولیدوونکی باید پوه وي چې څه وايي او اړینه نه ده چې باید بنایسته واوسي. د

مسؤل مدیر په پرتله په لویدیزو هېوادونو کې د تولیدوونکي د ټاکنې په اړه هود یا پرېکړه سخته ده. همدارنگه د ژورنالېست نڅج هم مهم دی، هغه داسې چې د خبر د پیل سریزه چې هغې ته Link هم وايي، چمتو کوي چې تولیدوونکی يې ووايي. د تولیدوونکي يا د خبر د وياند تر ټولو مهمه ځواکمنتيا نه وېرېدل The Ability Not To Panic دي چې باید ونه ډار شي او ځواکمن واوسي.

د ښه تولیدوونکي تر څنګ د يوه ځواکمن پازوال (مسؤل) مدیر شتون هم اړین دی. دغه کس د خبري سرلیکونو د ټاکنې پازوال دی او د یوې خبري برنامې کامیابي او ناکامي په هغه پورې اړه لري.

هر څومره چې زموږ خبرونه جدي او بد وي، باید په پای کې پر يوه خوشوونکي Funny خبر سره پای ومومي، پای مو باید نرم وي، په تېره د شپې په خبرونو کې چې وروسته ترې خلک خوب کوي.

د خبري برنامې جوړښت: لکه د بي بي سي غونډې شبکو کې د خبرخوني جوړښت دوي برخې لري؛ د Intake برخه او د Output برخه چې هره يوه برخه یو پازوال مدیر لري او پر هرو دوو برخو یو کس چې د Head of News نوم لري، څارنه کوي. د دغو دوو برخو د پرسونل شمېره د ټلويزيون په لویوالي او کوچنیوالي پورې اړه لري او د بي بي سي په لومړۍ برخه کې د شپېتو (۶۰) کسو په کچه او په دویمه

چی دوی د ژورنالپستانو له منځه ټاکل کېږي. د ځینو پېښو په لړ کې سموونکي څانگه Edit Suite هم جوړوي چې د خبرونو د بنسټ ادارې او کنټرول لپاره خبرخونې جوړوي او ځینې وخت یې شمېره تر دولسو کسانو پورې رسي او د هغوی کار تولیدي ژورنالپستانو ته د خبرونو تولید او نېغ لېږل دي. که چېرته هوډ او پرېکړه نیول د پازوال مدیر لپاره سخته وي، له په مخ پورته ارجاعي سیستم Referral Upload System څخه گټه اخلي چې په ټولو مسئلو کې د خبر ایډېټر او لوړپوړو چارواکیو ته مخ اړوي. ځینې وخت تولیدوونکی په نېغ ډول له سیمه ییز ژورنالپست سره خبرې اترې کوي چې دغه خبرې اترې لکه د Live Room غونډې دي او ژورنالپست په بشپړه توگه خبرې کوي. نن ورځ ستودېوگانې وړې شوي دي او دوه تولیدوونکي له څلورو روباتیکو کېمرو سره کار کوي. د تولیدي چارو مرستیال د سرلیکونو د مهالتاکنې دنده پر غاړه لري او مرستیال چمتو شوي توکي هم تازه Update کوي. تولیدوونکی هم غوړی لري چې یواځې تولیدوونکی او کارکوونکي کولی شي چې له هغه سره خبرې اترې وکړي. د مخاطب Audience او هم د برنامه د جوړولو Building of Program په اړه معلومات ورکوی.

ځي.

د Output برخي کارونه:

- ۱- پازوال مدیر
 - ۲- مرستیال
 - ۳- بولېټن لیکونکی او سموونکی
 - ۴- تولیدوونکي ژورنالپستان: د دغو تولیدوونکیو ژورنالپستانو شمېره د خبري شبکې په لویوالي او کوچنیوالي پورې اړه لري. د Output د برخي پازوال مدیر د Intake د برخي له پازوال مدیر سره یوه غونډه نیسي او د هغه نوي خبر په اړه چې باید خپور شي، یواځې او یواځې د Output د برخي پازوال مدیر پرېکړه کوي.
 - ۵- سیمه ییز آزاد ژورنالپستان
 - ۶- په ملي کچه آزاد ژورنالپستان
 - ۷- بهرني آزاد ژورنالپستان: په وروستني پړاو او د مازدیگر کې دویمه اداري غونډه Editorial Meeting دایرېږي او د ورځې دویمې برخي کارکوونکیو ته خبرداری ورکوي چې د شپې د خبرونه چمتو کړي. په پازوال مدیران د زیات کار له امله په دنده کې زیات وخت پاتې کېدای نه شي، هغه چې وایي:
- په Output برخه کې کله ناکله د خبرونو د غځېدنې په موخه تولیدوونکي دوه کسه کېږي:
- ۱- ځایي تولیدوونکی Location Producer
 - ۲- د مرکزي تولیدوونکي Interview Producer

برخه کې له (۳۰۰) څخه تر (۴۰۰) کسو پورې په کې کار کوي. خو په کوچنیو شبکو کې د دغو مامورینو شمېره له دوو څخه تر درېیو پورې په Intake برخه کې او له اتو څخه تر لسو کسو پورې په Output برخه کې وي. ټولې ټیلیفوني اړیکې، فکسونه، برېښنالیکونه، لیکنې بلنلیکونه او د خبري غونډو بلنلیکونه په خبرخونه کې موندل کېدای شي او دغه معلومات کمپیوټر ته ننباسل کېږي او وروسته د خبرخونې د معلوماتو د وړاندې کولو له برخي څخه معلومات خلکو ته وړاندې کوي.

د Intake برخي کارونه:

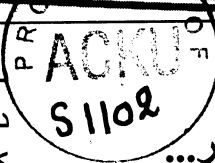
- ۱- پازوال مدیر
- ۲- مرستیال، په دودیز ډول د دغو مرستیالانو شمېره دوه کسه وي.
- ۳- فني ډله: دغه کسان د انځور اخیستنې او غږ اخیستنې Sound Man دندې ترسره کوي. Cameraman هماغه کس دی چې څو کارونه ترسره کوي.
- ۴- ټرانسپورټ: په خبرخونه کې یو کس یا څو کسان باید ټولې ورځپانې او راډیوگانې واري او تر لاسه کړي چې معلومات ترې تر لاسه کړي. د دغې برخي کارکوونکی چمتو کوي او د سهار پر لسو بجو له ژورنالپستانو سره لومړنۍ ناسته دایرېږي او د دندو تر تشرېح وروسته څو ډلې گومارل کېږي او هره ډله په خپل کار پسې

پلانت نشراتی

دوشنبه	یکشنبه	شنبه	وقت
پروگرام دینی	پروگرام دینی	پروگرام دینی	۶/۰۰
اخبار	اخبار	اخبار	۷/۰۰
سلام صبح بخیر	سلام صبح بخیر	سلام صبح بخیر	۷/۱۰
خبرونه	خبرونه	خبرونه	۸/۰۰
ادامه سلام صبح بخیر	ادامه سلام صبح بخیر	ادامه سلام صبح بخیر	۸/۱۰
اخبار	اخبار	اخبار	۹/۰۰
آینده سازان	میله	پیاموزیم - دانش	۹/۱۰
زراعت - پولیس	اردوی ملی	آه واه	۹/۳۰
خبرونه	خبرونه	خبرونه	۱۰/۰۰
مباحثه	سخن و اندیشه	بحث هفته	۱۰/۱۰
جهان ما	دستاورد	بحث هفته	۱۰/۳۰
پشته نی و ترکمنی	پشته نی و ترکمنی	پشته نی و ترکمنی	۱۱/۰۰
گزارش	گزارش	گزارش	۱۱/۴۰
خبرونه	خبرونه	خبرونه	۱۲/۰۰
کورنی ژوند	جسجوی حقایق	تندرستی	۱۲/۱۰
پرسشهای دینی	والعصر	در رهگذر نور	۱۲/۳۰
نورستانی	نورستانی	نورستانی	۱/۰۰
مجله تلویزیونی	هفت کلک	رنگین کمان	۱/۲۰
خبرونه	خبرونه	خبرونه	۲/۰۰
هوانوا	مردم و موسیقی	ساعتی با شما	۲/۱۰
بلوچی و ازبکی	بلوچی و ازبکی	بلوچی و ازبکی	۳/۰۰
کارتون	کارتون	کارتون	۳/۴۰
اخبار	اخبار	اخبار	۴/۰۰
کودک	کلکین	آینده سازان	۴/۱۰
شهر ما خانه ما	جوانان	جهان ما	۴/۳۰
خبرونه	خبرونه	خبرونه	۵/۰۰
قضا	پرسشهای دینی	والعصر	۵/۱۰
دروازه ترشا	پرسشهای دینی	دستاورد	۵/۳۰
صدای آشنا	صدای آشنا	صدای آشنا	۶/۰۰
سریال	نیمه دیگر	روبرو با مردم	۷/۰۰
گزارش	گزارش	گزارش	۷/۳۰
اخبار	اخبار	اخبار	۸/۰۰
انعکاس	آئینه شهر - نگاه	کاروان حله	۹/۰۰
هفت شهر هنر - لحظه ها	فرهنگ مردم کتاب	مجله - مشعلداران	۹/۳۰
اخبار انگلیسی	اخبار انگلیسی	اخبار انگلیسی	۱۰/۰۰
نقد و نظر	مباحثه	سخن و اندیشه	۱۰/۱۰
ورزش جهان	سریال عشق پیری	پرطاووس	۱۱/۰۰
زمزمه ها	زمزمه ها	غزل	۱۱/۴۰
اخبار	اخبار	اخبار	۱۲/۰۰
سلام صبح بخیر	سلام صبح بخیر	سلام صبح بخیر	۱/۰۰
اخبار انگلیسی	اخبار انگلیسی	اخبار انگلیسی	۲/۰۰
آئینه شهر	مباحثه	ساعتی با شما	۲/۱۰
فرهنگ مردم	کاروان حله	ساعتی با شما	۲/۳۰
نیمه دیگر	سخن و اندیشه	پرسشهای طبی	۳/۰۰
مردم و موسیقی	مجله	کتسرت	۳/۳۰
مردن موسیقی	گزارش	کتسرت	۴/۰۰
پرسشهای دینی	والعصر	رهگذر نور	۴/۳۰
جوانان	دستاورد	کورنی ژوند	۵/۰۰
کلکین	آینده سازان	کلکین	۵/۳۰

تلویزیون ملی افغانستان

جمعہ	پنجشنبه	چهار شنبه	سه شنبه	وقت
پروگرام دینی	پروگرام دینی	پروگرام دینی	پروگرام دینی	۶/۰۰
اخبار	اخبار	اخبار	اخبار	۷/۰۰
سلام صبح بخیر	سلام صبح بخیر	سلام صبح بخیر	سلام صبح بخیر	۷/۱۰
خبرونه	خبرونه	خبرونه	خبرونه	۸/۰۰
ادامه سلام صبح بخیر	ادامه سلام صبح بخیر	ادامه سلام صبح بخیر	ادامه سلام صبح بخیر	۸/۱۰
اخبار	اخبار	اخبار	اخبار	۹/۰۰
فلم اطفال	نونهالان	کودک	کلکین	۹/۱۰
فلم اطفال	پسوی خوشبختی	شهر ما خاتمه ما	جوانان	۹/۳۰
خبرونه	خبرونه	خبرونه	خبرونه	۱۰/۰۰
پرطاووس	اقتصاد	تودی شبیبی	آئینه شهر - نگاه	۱۰/۱۰
پرطاووس	لرغونی مینه ساعتی باشما	جهان حیوانات	کاروان حله	۱۰/۳۰
پسه بی و ترکمنی	پشته نی و ترکمنی	پشته نی و ترکمنی	پشته نی و ترکمنی	۱۱/۰۰
گزارش	گزارش	گزارش	گزارش	۱۱/۴۰
خبرونه	خبرونه	خبرونه	خبرونه	۱۲/۰۰
شما و تلویزیون	نیمه دیگر	انعکاس	سریال	۱۲/۱۰
سیرت النبی (ص)	درسهای ازقران	پرسشهای دینی	فضا	۱۲/۳۰
نورستانی	نورستانی	نورستانی	نورستانی	۱/۰۰
پرسشهای دینی	چشم انداز	هفت شهر هنر	نقد و نظر	۱/۲۰
خبرونه	خبرونه	خبرونه	خبرونه	۲/۰۰
هوا نوا	مردم و موسیقی	موسیقی نوقی	پرسشهای طبی	۲/۱۰
بلوچی و ازبکی	بلوچی و ازبکی	بلوچی و ازبکی	بلوچی و ازبکی	۳/۰۰
کارتون	کارتون	کارتون	کارتون	۳/۴۰
اخبار	اخبار	اخبار	اخبار	۴/۰۰
میله	هر جا هر رنگ	دانش برای همه - بیاموزیم	نونهالان	۴/۱۰
کوردنی ژوند	آه وا	زراعت - جهان ما	جهان حیوانات - راپور علمی	۴/۳۰
خبرونه	خبرونه	خبرونه	خبرونه	۵/۰۰
در رهگذر نور	سیرت النبی (ص)	درسهای ازقران	پرشهای دینی	۵/۱۰
اردوی ملی	ورزش	ویکت	پرشهای دینی	۵/۳۰
پرسشهای طبی و سریال	صدای آشنا	صدای آشنا	صدای آشنا	۶/۰۰
وقایع مهم هفته	تندرسی	شما و تلویزیون	پسوی خوشبختی	۷/۰۰
گزارش	گزارش	گزارش	گزارش	۷/۳۰
اخبار	اخبار	اخبار	اخبار	۸/۰۰
آزمونگاه - ساعتی باشما	جسجوی حقایق	لرغونی مینه سینما و کارتون	اقتصاد	۹/۰۰
آزمونگاه - ساعتی باشما	هفت کلک - مرچ سرخ	رنگین کمان	چشم انداز	۹/۳۰
اخبار انگلیسی	اخبار انگلیسی	اخبار انگلیسی	اخبار انگلیسی	۱۰/۰۰
بحث هفته - ساعتی باشما	فلم هنری	صور خیال	تودی شبیبی	۱۰/۱۰
کنسرت	فلم هنری	بزم غزل	سریال خارجی	۱۱/۰۰
کنسرت	فلم هنری	بزم غزل	مردم و موسیقی	۱۱/۴۰
اخبار	اخبار	اخبار	اخبار	۱۲/۰۰
سلام صبح بخیر	سلام صبح بخیر	سلام صبح بخیر	سلام صبح بخیر	۱/۰۰
اخبار انگلیسی	اخبار انگلیسی	اخبار انگلیسی	اخبار انگلیسی	۲/۰۰
بحث هفته	شما تلویزیون	اقتصاد	انعکاس	۲/۱۰
هفت کلک	رنگین کمان	چشم انداز	هفت شهر هنر	۲/۳۰
تندرسی	لرغونی مینه	نقد و نظر	سریال	۳/۰۰
مردم و موسیقی	موسیقی نوقی	پسوی خوشبختی	شهر ما خاتمه ما	۳/۳۰
مردم و موسیقی	موسیقی نوقی	گزارش	تودی شبیبی	۴/۰۰
درسهای ازقران	سیرت النبی (ص)	پرشهای دینی	فضا	۴/۳۰
قوالی	دانش برای همه	پرشهای دینی	ورزش هفته	۵/۰۰
بیاموزیم	سستپول سبز	نونهالان	کودک	۵/۳۰

استاد الفت دنترکمال دا دی چی د دی په شان گن تفسیرونه ورڅخه کېدای شي، استاد الفت پخپله نتیجه نه اخلي، هیڅ پایله اخیستنه Conclusion نه ورکوي، بلکې خپل پوخ استدلال داسې ارایه کوي چې مورن په خپله ورڅخه نتیجه واخلو، مورن یوازې په همدې تیر لند بحث کې دوه درې نتیجې واخیستی او هرفکرورڅخه خپله خپله پایله ترلاسه کړه.

«استادالفت په نثرکې تصویر نگاري هم دپام وړ ده، استادالفت خپله لیکنه داسې پیل کوي:

دکلابرجونه او دپوالونډه ډېر جگ وو، دکلاشاوخواته خندق ډېر ژورو» دایو ساده خورون عینې تصویر دی، زموږ ذهن مخامخ له یوې دنګې کلا او دهغې له خندق سره آشنا کوي، بیابرنه له دې چې دتشه کوم ارتباطي توری وکاروي خپل تز(دبحث اصلي موضوع) راوړندی کوي.

«له دغه جگوالي سره دغه ټیټوالی تړلی واود لورټیا راز په همدغه کنده کې پټ و...» دوه جملې وروسته استاد دخپلې لیکنې زمانه بدلوي او له ماضي څخه حال ته راځي:

«زموږ سترګې له ډېر لرې خایه لور ځلي او جگ برجونه ویني مگر ژورې څاګانې او دلویې کندي څوقدمه هغه ځوانه ویني.» استاد په دې کارکې هم یو کمال دی، دی مورن (لوستونکي) هم ځان سره شریکوي یعنی لیکنه له یوازې روایتي حالت څخه استدلال حالت ته را اړوي مورن په دغه او بڼتون کې وینوچې لیکوال ناڅاپه مورن هم له ځانه سره شریکوي او دجمع متکلم

داستاد الفت دیوه نثر...

جوړولو لگوو، حال دا چې دجریبونو جریبونو لویې کلاګانې مورن ته هیڅ ډول اقتصادي ګټه نه رسوي، بلکې مورن تاوانې کوي هم، مورن دسیالی او ناسمې همچشمې له لاسه لوري کلاګانې جوړووڅوپه کې دټیټې سطحې ژوند کوو، پوهه مودختوله خندقونو څخه هم ټیټ امکانات هم نه لرو، کېدای شي په ډېرو لوړو کلاګانو کې محصورې افغانانې دجامو مینخلو یا لاس و مخ پاکولو لپاره صابون هم نه لري او په کلاګانو کې دمحصوروماشومانو لپاره دلوستلوکتاب خولاڅه کوي چې یوه توتو کاغذ به هم نه وي چې څه ورڅخه زده کړي. بله مسئله دا ده چې زموږ برجونه او دپوالونه زموږ د دښمنیو شاهدان دي، له دې ښکاري چې دجګړې، بدیو او وژنو، حملو او دفاع کولتور په مورن کې ترټولوزورور دي، هر بهرنی ته مورن په لوی لاس ثابتو وچې مورن دبدیو او جګړو خلک یو، داریزو ځکه نو ځانونه په لویو کلاګانو او برجونه کې ساتو زموږ دکلاګانو برجونه تیر کشونه(د دزولپاره سوري) هم لري او دادی دې نښه ده چې مورن له دې تیرکشونو څخه خپل دښمنان په نښه کوو.

په استازیتوب بحث کوي. څوجملې وروسته لیکوال مورن مخاطب کوي او لیکي» که داخبره تاسې منلې وی نو راشی دخان نوکران وګورئ...» په لنډو ادبي نثرونو کې دکلام دا ډول اوښتون یوپه زړه پوري تخنیک دی، زه فکرکوم په دې توګه دکلام له تکراري حالت اوساره روایت څخه مخنيوي کېږي، او متن پخپله دیوه ژوندي متکلم په توګه له مورن سره خبرې کوي، کله مورن له خان سره ملګري کوي چې شهادت ورکړو، کله خطاب راته کوي، دفصاحت په اړه دیوه ښه خطیب کمال دا دی چې خپل مخاطب له خان سره ولري، کله کله پوښتنه ورڅخه وکړي، کله یې دخپلو خبروسموالی ته متوجه کړي، مورن کله په ورځنیو دیالوګونو کې خپل مخاطب ته وایو، همداسې نه ده؟ ته څه فکر کوي؟ که ته هم زما په ځای وای ... او نوردا دې لپاره چې خپل مخاطب ته دخبرو جدي والی وښیوو، استاد الفت همدا کار په نثرلیکنه کې کوي او په دومره مهارت یې کوي چې پرته له دې چې دلیکنې عادي بهیرته زیان ورسیري لو ستونګي له ځان سره ساتي.

زماله نظره داستاد الفت دنثرونو ډیرې بیلګې دا داسې شننو وړ دي، چې زلمیو نثر لیکونکو دزده کړې تر ټولو عالی مواد دي، مورن کولای شو داروانښاد استادله رایاتي میراث څخه دښولیکن ډېر کمالات ښه کړه.

یاداشت: شعر تحت عنوان (شکوه) که در شماره دوم مجله به چاپ رسیده بود از محترم استاد خلیل الله خلیلی میباشد.

ای که در تمام آرزوهایم
 ازین بگوی عالم بهر گوی را
 کردی عسل چو می پستانان
 بارود تر ز عسل به تمام کمال
 با عم که عمل تنگی بیاری
 هم از برای آن بود ام جگر
 که کار بندگی چه غایب
 به بهر گوی

ای ملک جهان
 من حکیم
 هر جوی که در
 من حکیم

ACKU

Julius

HE

8700-9

الف 77

29 1 03

احمد ولی

چاپ : مطابع آزادی